

หนังสือโครงการหนึ่งห้องย อับดับที่ ๒๕๖๘/๓

วิมุตติเท่านั้นที่เบงแท้

สมณะไพฑูริก

คนมีคุณธรรมสูง แต่ยังด้อยค่าคนอื่น
ก็สร้างบาปนรกให้ตนเอง

พระอริยะสูงระดับใดก็ตาม ก็ต้องเคารพสมมติ

คนดีข้นยกกำลัง ๒ ต้องดีกาหน้าตาของมลทิน ๑๒

เมื่อพิจารณาความบริสุทธิ์ของตน
ย่อมเกิดปราโมทย์
ปีติ สุข มีจิตตั้งมั่น
เจริญเมตตา กรุณา มุทิตา
และอุเบกขา
และกระทำให้แจ่มแจ้งซึ่ง
เจโตวิมุตติและปัญญาวิมุตติ
อันไม่มีอาสวะ
ผู้นั้นก็ย่อมได้ชื่อว่าเป็นสมณะ
เพราะสิ้นอาสวะทั้งหลาย

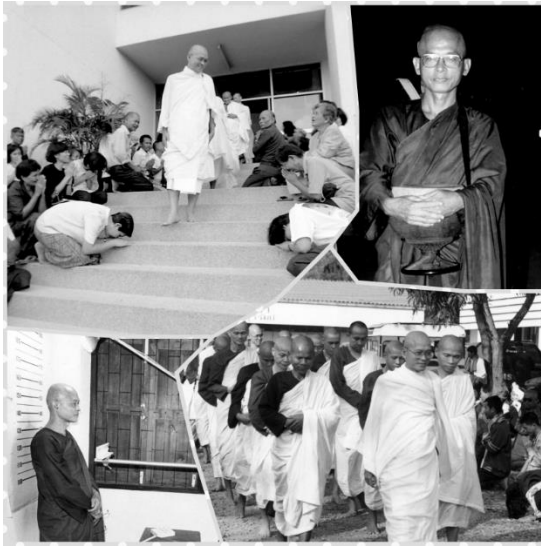
จुฬัซซปรัสุตร
พระไตรปิฎก เล่ม ๑๒ ข้อ ๔๘๒

หนังสือโครงการหิงห้อย อันดับที่ ๒๕๖๘/๓

f เราจะพิมพ์หนังสือธรรมะให้ทั่วโลก

วิมุตติเท่านั้นเที่ยงแท้

สมณะโพธิรักษ์

อบรมทำวัตรเช้า เรื่อง อโศกรำลึก'๓๔

วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๔ ณ พุทธสถาน สันติอโศก

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ ๙๗๘-๖๑๖-๗๖๐๑-๓๐-๔

หนังสือโครงการหิ้งห้อย อันดับที่ ๒๕๖๘/๓

วิมุตติเท่านั้นเที่ยงแท้ / สมณะโพธิรักษ์

จำนวนพิมพ์ ๒,๓๐๐ ฉบับ

ปีที่พิมพ์ พฤษภาคม ๒๕๖๘

ผู้จัดพิมพ์ ธรรมทัศน์สมาคม ๖๗/๗-๘ ถ.นวมินทร์ ๔๘

บึงกุ่ม กทม. ๑๐๒๔๐ โทร.๐๙-๕๖๑๘-๙๑๕๔

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์เดือนตุลา ๓๙/๒๐๕-๒๐๖ ถนนวิภาวดีรังสิต ๘๔

แขวงสนามบิน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

โทร. ๐-๒๙๙๖-๗๓๙๒-๔

ก่อนเข้าเรื่อง

ทุกชีวิต ทุกครอบครัว ทุกชุมชน ทุกสังคม มีความเป็นมาที่ต่างดจำ ประทับใจ ไม่ว่าจะในเชิงดีหรือร้าย ชาวอโศกก็เช่นกัน แม้ชีวิตจะเป็นอยู่ผาสุกในชุมชนชาวพุทธที่เคร่งครัด มีความทุกข์ยากลำบากบ้างแต่ก็พึ่งพาอาศัยฝากผีฝากไข้กันได้ มีความเห็นแตกต่างกันบ้างแต่ก็ยอมรับเคารพในความแตกต่างกันตามสมควร

เมื่อเผชิญอำนาจไม่เป็นธรรมที่ปฏิเสธความเห็นต่าง แม้จะปฏิบัติตนตรงตามคำสอนของพระพุทธองค์ก็ตาม สงฆ์ชาวอโศกต้องโอนอ่อนผ่อนตามโดยยอมเปลี่ยนเครื่องแต่งกายและเปลี่ยนคำเรียกตนเองเป็นสมณะ เพื่อให้ดำรงตนเคร่งครัดเป็นผู้อุปสมบทในพุทธศาสนาอยู่ได้ ก่อประโยชน์ ความสุข และความเกื้อกูลแก่โลกทุกอย่างที่เกิดขึ้นเป็นเครื่องพิสูจน์คำตรัสของพระพุทธองค์ที่ว่า **วิมุตติเท่านั้นเที่ยงแท้**

คณะกรรมการhingh้อย

๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๘

วันวิสาขบูชา

เราจะพิมพ์หนังสือธรรมะให้ทั่วมโลก

มีอะไรในเล่ม

ภาคนำ วิธีแห่งสมณะ

ธรรมและมลทินของสมณะ	๑๐
ผลของความเป็นสมณะ	๑๓
การเกิดทางจิตวิญญาณ	๑๖
การตรวจสอบมรรคผลของตน	๑๙
ผู้ที่ติอยู่แล้วต้องช่วยผู้ที่ตกต่ำ.....	๒๓
มลทินที่ต้องละ.....	๒๗
อวิชาของมนุษย์	๔๒
เที่ยงแท้อยู่อย่างเดียวคือวิมุตติ	๔๗

ภาคตาม วิธีแห่งผู้ปฏิบัติธรรม

ผู้อ่านคลิกที่หัวข้อที่ต้องการอ่าน ระบบจะเลื่อนไปที่หน้านั้นทันที และเมื่ออ่านหน้าใดอยู่ก็ตาม ต้องการเลือกหัวข้อใหม่ ให้คลิกที่ภาพใบโพธิ์ ทำายหน้า ระบบจะเลื่อนมาที่หน้า **มีอะไรในเล่ม** ให้เลือกหัวข้อที่ต้องการอ่าน

มีอะไรในเล่ม

ภาคตาม วิธีแห่งผู้ปฏิบัติธรรม

สัญญาในความสำคัญ	๕๐
เทวธรรม: หิริ โอตตัมปะ.....	๕๓
สิ่งที่ควรรำลึกในวันอโศกรำลึก	๕๖
กว่าจะถึงกรรมอันไม่บกพร่อง	๖๑
สัมมาอาชีวะ	๖๔
อปฺปนกธรรม ๓: ธรรมะที่ปฏิบัติไม่ผิด	๖๘
วิชา ๓ ของพระอรหันต์	๗๒
พระอรหันต์มีชีวิตอยู่เพื่อผู้อื่น	๗๗

มาพิสูจน์กัน
ในสังคมของพวกเรา
ทำให้กิเลสดับได้
จนเกิดเป็นพระอริยะ
เป็นเทวดาถึงขั้นวิสุทธิเทพ
เป็นเทวดาบริสุทธิ์บริบูรณ์
เป็นพระอริยเจ้า
เป็นพระอรหันต์

วิมุตติเท่านั้นเที่ยงแท้

สมณะโพธิรักษ์

อบรมทำวัตรเช้า

วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๓๔

ณ พุทธสถาน สันตือโศก

วันนี้เป็นวันอโศกรำลึก ซึ่งเราเคยใช้วันที่ ๕ มิถุนายน กันมาหลายปีแล้ว อาศัยเหตุอะไรที่จะจัดงานวันนี้ ก็ไปยึดเอา วันที่ ๕ มิถุนายน ซึ่งเป็นวันเกิดของอาตมา พอมาถึงปีนี้ เราก็ได้ ดำริใหม่ พิจารณากันใหม่ เป็นวันที่เราสัญญาตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ นี้ ไป เราเห็นว่าน่าจะใช้วันเกิดของสมณะ เป็นวันที่เราจะได้รำลึก เป็นวันประวัติศาสตร์ของพวกเรา ด้วยเหตุการณ์ ด้วยเรื่องราว ด้วยความเป็นไปทางประวัติศาสตร์ ที่เกิดไปแล้วนะ ที่ว่าเป็นวัน เกิดสมณะเพราะเป็นวันที่พระชาวอโศกต้องเรียกตัวเองว่า **สมณะ** แทนคำว่า **พระ** เป็นผลจาก **คดีสันตือโศก** ที่มหาเถรสมาคมออก คำสั่งให้พระชาวอโศกสละสมณเพศ เราก็ต้องยืนหยัดเพราะเรา ไม่ได้ทำอะไรผิดพระธรรมวินัยใดๆ เลย แต่ก็ต้องประนีประนอม อย่างที่สุด จึงเป็นไปตามธรรมที่จัดสรรให้เราได้เป็นสมณะ ซึ่ง มีความหมายว่าผู้สงบจากกิเลส หรือผู้ระงับบาป

กุศลวิบากนี้

มันติดจิตวิญญาณมาแต่ครั้งใดๆ

เมื่อเราเป็นพระสาวก

ยิ่งจะต้องไปในวันสำคัญนั้น

และเป็นพระสาวกองค์สำคัญด้วย

ต้องไปๆ

เหมือนเรานี่ มีวันสำคัญของเรา

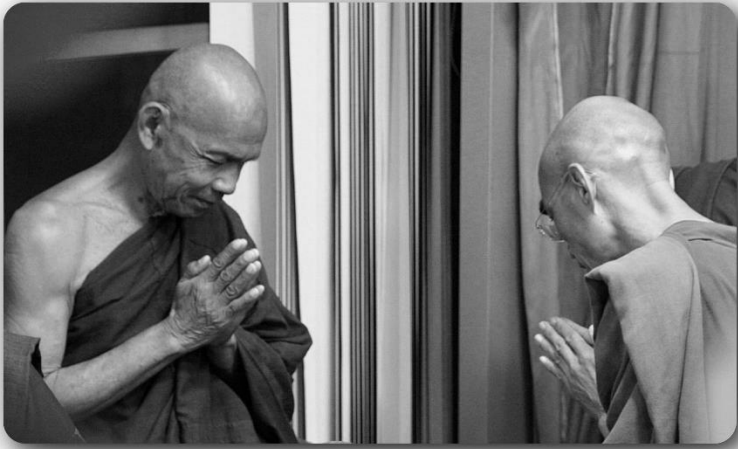
มีการนัดหมาย เราก็กต้องมา

คนเรานี่ ถ้ามีสัญญากำหนด

และมีปัญญาเข้าใจความสำคัญแล้ว

ไม่มีอะไรมาลบล้างความสำคัญนั้นได้

ภาคนำ

วิถีแห่งสมณะ

ธรรมผละมลทิพของสมณะ

ความเป็นสมณะนั้น พระพุทธเจ้าตรัสไว้ในมหาอัสนปุรสูตร ว่าด้วยธรรมทำความเป็นสมณพราหมณ์ พระไตรปิฎกฉบับหลวง (ภาษาไทย) เล่มที่ ๑๒ ข้อ ๔๕๙-๔๗๘

ภิกษุทั้งหลาย ธรรมเหล่านี้แหละ ที่จะทำให้พวกเราเป็นสมณะ ที่จะทำให้พวกเราเป็นพราหมณ์ เราทั้งหลายจักเป็นผู้ประกอบด้วยธรรมเหล่านี้ ที่เปิดเผยได้ หาช่องทะลุมิได้ เป็นอันสำรวมดีแล้ว ไม่ยกตนข่มผู้อื่นด้วยธรรมเหล่านี้คือ

๑. เราทั้งหลายจักเป็นผู้ประกอบด้วยhiriและโอตตปปะ
๒. เราจะเป็นผู้มีความประพฤติทางกายบริสุทธิ์
๓. เราจะเป็นผู้มีความประพฤติทางวาจาบริสุทธิ์
๔. เราจะเป็นผู้มีความประพฤติทางใจบริสุทธิ์
๕. เราจะเป็นผู้มีการเลี้ยงชีพบริสุทธิ์
๖. เราจะเป็นผู้คุ้มครองทวารในอินทรีย์ทั้งหลาย คือ

ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

๗. เราจะเป็นผู้รู้ประมาณในโภชนะอยู่เสมอ คือ การกิน การใช้ การเป็นอยู่ในชีวิต

๘. เราจะทำตามประกอบในธรรมอันเป็นเครื่องตื่น

๙. เราจะเป็นผู้ประกอบพร้อมด้วยสติสัมปชัญญะ

๑๐. เราจะเป็นผู้ปราศจากนิรวณ ๕

๑๑. เราจะเป็นผู้ได้บรรลุมาน ๔

๑๒. เราจะเป็นผู้ได้บรรลุวิชชา ๓ ถึง ปุพเพนิวาसानุสติญาณ จตุปปาตญาณ และอัสวักขยญาณ

และในจุฬาสตปฐสูตร พระไตรปิฎก เล่ม ๑๒ ข้อ ๔๘๒ พระพุทธองค์ทรงแสดงนัยที่ทำให้เป็นสมณะ เป็นพรหมณ์ เพราะละมลทิน ๑๒ อย่างนี้ได้ คือ

๑. ความฟุ้งเล็งอยากได้ของผู้อื่น คือ อภิชฌา

๒. ความมีจิตมุ่งร้ายผู้อื่น คือ พยาบาท

๓. ความเป็นผู้มักโกรธ คือ โภธะ

๔. ความผูกโกรธ คือ อุปนาหะ

๕. ความลบลหู่คุณท่าน คือ มักขะ

๖. ความดีเสมอ คือ ปลาสะ
๗. ความริษยา คือ อีสสา
๘. ความตระหนี่ คือ มัจฉริยะ
๙. ความโอ้อวด คือ สฐะ
๑๐. มารยา คือ มายา
๑๑. ความปรารถนาลามก คือ สาถะยะ
๑๒. ความเห็นผิด คือ มิจฉาทิฏฐิ

มลทิน ๑๒ ประการนี้เป็นโทษ เป็นดั่งน้ำฟาดของสมณะ เป็นเหตุให้เกิดในอบาย ต้องไปสู่ทุกคติ ผู้ละมลทินเหล่านี้เสียได้ ย่อมเชื่อว่าเป็นผู้ปฏิบัติได้ข้อปฏิบัติอันดียิ่งของสมณะ เมื่อพิจารณาความบริสุทธิ์ของตน ย่อมเกิดปราโมทย์ปีติ สุข มีจิต ตั้งมั่น เจริญเมตตา กรุณา มุทิตา และอุเบกขา และกระทำ ให้แจ้งซึ่งเจโตวิมุตติ และปัญญาวิมุตติอันไม่มีอาสวะ **ผู้นั้นก็ ย่อมได้เชื่อว่าเป็นสมณะ เพราะสิ้นอาสวะทั้งหลาย**

พระพุทธองค์ทรงเปรียบเทียบการบวชของคนที่ละมลทิน เหล่านี้ไม่ได้ ว่าเป็นเหมือนกริชที่มีคม ๒ ข้าง ซ่อนอยู่ในฝัก

ผลของความเบ็ช้สมณะ

ภิกษุทั้งหลาย ผลของความเป็นสมณะเป็นอย่างไรเล่า
 โสดาปัตติผล สกทาคามิผล อนาคามิผล และอรหัตผลเหล่าใด
 แล ภิกษุทั้งหลาย ผลเหล่านี้ เราเรียกว่า ผลของความเป็นสมณะ
 ภิกษุทั้งหลาย ประโยชน์ของความเป็นสมณะ เป็นอย่างไรเล่า
 ภิกษุทั้งหลาย **ความสิ้นราคะ ความสิ้นโทสะ ความสิ้นโมหะ**
 อันใดแล ภิกษุทั้งหลาย อันนี้ เราเรียกว่า ประโยชน์ของความ
 เป็นสมณะ ภิกษุทั้งหลาย ความเป็นสมณะเป็นอย่างไรเล่า
อริยอัฏฐังคิกมรรค นี้อย่างเดียว ได้แก่ **สัมมาทิฎฐิ** คือ ความ
 เห็นชอบ **สัมมาสังกัปปะ** คือ ความดำริชอบ **สัมมาวาจา** คือ การ
 พูดจาชอบ **สัมมาภัมมันตะ** คือ การงานชอบ **สัมมาอาชีวะ** คือ
 การเลี้ยงชีพชอบ **สัมมาวายามะ** คือ ความพยายามชอบ
สัมมาสติ คือ ความระลึกชอบ และ**สัมมาสมาธิ** คือ ความ
 ตั้งใจมั่นชอบ

สัมมาสมาธิเกิดจากการคิด พุด ทำ ตามมรรคมืองค์ ๗ คือ ความเห็นชอบ ความดำริชอบ การพูดจาชอบ การงานชอบ การเลี้ยงชีพชอบ ความพยายามชอบ และความระลึกรู้ชอบ ไม่ใช่เอาแต่ไปนั่งหลับตาหลับหู ไม่รับรู้อะไร ความเป็นสมณะ จะเป็นสมณะได้ด้วยอริยอัฏฐังคิกมรรค ถึงจะแต่งกายแบบใด ๆ ก็ตาม ถ้าใจสงบระงับ ควบคุมตัวไว้มั่นคง บริสุทธิ์ ไม่เบียดเบียนคนอื่น จะเรียกเขาว่า พรหมณ์ สมณะ หรือภิกษุก็ได้

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสไว้ในพระสูตรต่างๆ ว่า **สมณะ** หรือ**การเป็นสมณะ** หรือว่าจะเกิดสมณะได้นั้น เราเข้าหาสารัตถะตามที่พระพุทธเจ้าตรัสได้นะ อตมมาก็จะขยายความบ้างเท่าที่เวลามี เพราะว่าเนื้อหาที่พระพุทธเจ้าตรัสนั้นเป็นเนื้อหาที่สมบูรณ์ ละเอียดลออ ถ้าจะอธิบายกัน ก็อธิบายพุทธศาสนาทั้งหมดนั้นแหละ แต่ก็สำคัญให้ฟังว่า ที่จริงแล้ว สมณะที่ว่านี้ พระพุทธเจ้าก็ตรัสว่าไม่ได้หมายถึงผู้ที่ได้ถือบวชตามประเพณีตามรูปแบบเท่านั้น ท่านตรัสว่าสมณะมีผลคือเป็นโสดาปัตติผล สกิทาคามีผล อนาคามีผล และอรหัตผล

โสดาปัตติผล ก็คือ โสดาบัน ที่เราเรียกเป็นพระโสดาบัน เต็มคำว่าพระนำหน้าเข้าไปที่โสดาบัน คำว่า พระ ถ้าพูดกัน หลวมๆ ในเมืองไทย ก็คล้ายๆ กับว่าเป็นผู้ที่ผ่านการบวช ตามพิธีกรรม แล้วก็ได้รูปแบบ ถือว่าเป็นพระ แต่ความจริงแล้ว พระก็คือแทนคำว่าสมณะ เป็นการยกย่อง คำว่า พระ เป็นการยกย่อง แปลว่า ประเสริฐ เป็นคำที่เอามาใช้ในภาษาไทย แล้วมานำหน้าอะไรหลายๆ อย่าง ไม่ใช่มายกย่องในทางธรรมะเท่านั้น ยกย่องในรูปแบบอื่นก็ใช้คำว่า พระ ไปใส่หน้าหน้าเอาไว้ได้ เหมือนกัน เช่น พระเอก พระจันทร์ พระไตรปิฎก ถ้าเราจะเข้าใจ ในทางธรรมะอันลึกๆ แล้ว มีหรือว่าไม่มีคำว่า พระ นำหน้า พระโสดาบันหรือโสดาปัตติผล ก็เป็นคุณลักษณะที่แท้ ตามเนื้อหาสาระที่เป็นสาระสัจจะ

ถ้าใครมีผลนั้นในตน จะได้บวชตามประเพณีผ่านพิธีกรรม แล้วก็ได้รูปแบบหรือไม่ มันไม่ใช่เนื้อหาสาระสัจจะที่เดียว สาระสัจจะที่แท้คือมีผลจริงๆ ที่เรียกโดยบัญญัติกำกับลงไป ที่พระพุทธเจ้าท่านตรัสว่า เป็นโสดาบัน หรือโสดาปัตติผล คือผู้

เข้าถึงโสดาปัตติผลนั่นเอง เรามีโสดาปัตติผลนั้นใหม่ ถ้าเรามี
แม้เราจะเป็นมรवास เราไม่ได้ผ่านพิธีบวช เราไม่ได้รูปแบบ ถ้า
มีเนื้อหาสาระสัจจะนั้นจริงในตัว เราก็เชื่อว่า สมณะ พระพุทธเจ้า
 ท่านตรัสอย่างนี้ ผลของสมณะคืออันนี้ นี่เป็นเนื้อหาสาระ

เราปฏิบัติตามที่พระพุทธเจ้าตรัส ข้อที่ควรกระทำ ๑๒
 ข้อ ข้อที่ควรละ ๑๒ ข้อ ถ้าเพื่อว่าเรากระทำจริง ปฏิบัติตรง ถูก
 สังฆะระวังอย่างดี เกิดผล กาย วาจา ใจ โดยเฉพาะใจ เกิดผล
 ทางใจจริง ๆ นะ มีโอปปาติกะโยนิ เกิดทางจิตวิญญาณ

การเกิดทางจิตวิญญาณ

โอปปาติกะ หมายถึง จิตวิญญาณในตัวเรา เกิดในตัวเรา
 โดยไม่ต้องเปลี่ยนร่าง ไม่ต้องโยกย้ายไปไหน ผุดเกิดอยู่ในนี้เอง
 เปลี่ยนแปลงอยู่ในนี้เองนะ เปลี่ยนแปลงที่จิตวิญญาณ ไม่ต้อง
 เปลี่ยนรูปร่าง ไม่ต้องเปลี่ยนอะไรที่เป็นเรื่องหยาบ ที่ครองตน
 อยู่ในเรื่องหยาบ ไม่ต้องเปลี่ยนแปลงอะไรมากมาย เปลี่ยนแปลง

ที่จิตวิญญาณ ที่โอบปาติกะนั้นได้อย่างแท้จริง นั่นเรียกว่า **การเกิดทางจิตวิญญาณ เรียกว่าโอบปาติกโยนิ** เกิดได้จริงๆ นะ เกิดจริงๆ เป็นจริงๆ เปลี่ยนแปลงไปจริงๆ

อาตมาก็พยายามอธิบายให้พวกเราฟังกันมามากนะ และ พวกเราก็พากเพียรปฏิบัติเพื่อให้เห็นการเกิด การเปลี่ยนแปลง การเกิดใหม่จากต่ำมาสู่สูง การเกิดจากที่เรารู้ว่านี่เป็นมิจฉา นี่เป็นอกุศล เป็นทุจริต เป็นเรื่องบาป เป็นเรื่องไม่ดี เป็นเรื่องที่เราจะเลิก การเกิดนี้ก็หมายความว่าตายจากความที่เราไม่ควร จะเป็น ไม่ควรจะมี ไม่ควรที่จะเกิด แม้แต่ทางกายกรรม วชิกรรม มโนกรรม ก็ไม่ควรเกิดอย่างนั้น ไม่ควรเป็นอย่างนั้น ไม่ควรมี อย่างนั้นอยู่ในเรา สิ่งไม่ดีเหล่านั้นให้มันตายไปเสีย

เมื่อสิ่งเหล่านั้นตายไปจริงๆ ไม่มีอาการ ไม่มีสภาพ ไม่มี ภาวะนั้นเกิดในตัวเรา เกิดในจิตวิญญาณของเรา การตายชนิด นั้นแหละคือการเกิดที่เจริญ การเกิดในทางธรรม เกิดในคนนี่ แหละ ฟังประพฤติปฏิบัติ อบรมฝึกฝน เลิกละ หยุด ในสิ่งที่ เป็น ทุจริต เป็นอกุศลต่างๆ นานา มันไม่่ง่ายที่จะเปลี่ยนแปลง แม้แต่

กายกรรม แม้แค่วจีกรรม สรรวมสังวรควบคุมกัน พยายาม ตั้งอกตั้งใจอดทน สู้ฟัน ลำบากลำบากก็มีสติสัมปชัญญะ มีการ ระลึกรู้ตัวทั่วพร้อม เพื่อที่จะละเว้นสิ่งที่ควรละเว้น ทำให้ยิ่ง ในสภาพที่เราจะทำให้เจริญ ใ้ให้มันคงทน ใ้ให้มันเป็นอย่างดี อย่างไม่ก็พยายามอบรมฝึกฝน สรรวม สังวรให้เป็นอย่างดี อย่างนั้น ใ้ให้เป็นอัตโนมัติ ใ้ให้อยู่ในตัวของเราให้ได้ ซึ่งไม่ใช่ เรื่องง่ายนักสำหรับผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกฝนอบรมมา

ถ้าผู้ใดได้ฝึกฝนอบรมมา มีบารมีเก่ามา มาฝึกฝนใหม่ มาเปลี่ยนแปลงในชาตินี้ ก็จะไม่ยาก ถ้ายิ่งได้มาแล้ว ไม่ต้อง เปลี่ยนแปลงเลย เกิดมาก็มีมาเป็นมาในตัวเลย โลกจะครอบงำ ใ้ให้เราเป็นอย่างโลกเขาว่ากัน ครอบงำกัน ชักชวนกัน พยายามที่ จะลากดึงกันไปแบบโลกๆ ก็ยังไปไม่ได้ เปลี่ยนยังไงก็ไม่ไป พยายามที่จะหลงไปตามเขายังไง ก็หลงไม่ได้ นั่นก็บารมีที่มันคง เป็นคุณภาพที่เราสั่งสมมาอย่างดีตั้งแต่ปางบรรพ์ อาตมามั่นใจ ตามกรรมวิบาก ตามบารมีของมนุษย์ พวกเรานี้มีมาไม่มาก ก็น้อยถึงจะมาได้ ถึงได้อบรมมาได้ มีสภาพมาเป็นถึงขนาดนี้

การตรวจสอบมรรคผลของตพ

เมื่อก็กล่าวไปแล้วว่า สมณะนั้นไม่ได้หมายความว่า เป็นผู้ที่ผ่านพิธีบวช ได้รูปแบบเท่านั้น แต่แม้ได้รับพิธีบวช และได้รูปแบบของสมณะ หรือรูปแบบผู้เป็นภิกษุ ตามรูปตามแบบเท่านั้นมา เราก็ยอมรับตามสมมุติสัจจะว่า ผู้นี้มีรูปแบบตามจารีตประเพณี ตามกำหนดกฎเกณฑ์ ที่เราจะต้องเคารพคารวะ นับถือ ช่วยเหลือบูชา ถ้าท่านยังสังวรในศีล พยายามปฏิบัติตามศีล ว่าเป็นสมณะ หรือว่าพระ หรือว่าเป็นภิกษุแล้ว ก็ต้องตามศีลของพระ วินัยของพระ แม้จะยังไม่เกิดจริงตายจริง ตัวที่ไม่ตายยังไม่ตายไปจริง ยังไม่มีตัวดีเกิดใหม่มาแทนจริงได้ แต่ท่านก็สำรวมสังวร อยู่ในศีลอยู่ในธรรมอยู่ในวินัย พยายามกระทำประพฤติดูอยู่ ถ้ามันพลาด มันพลั้ง มันอาบัติ ท่านก็ปลงอาบัติปรับปรุง ตั้งใจปรับปรุงสังวรระวังใหม่ ตั้งตนใหม่ สร้างตนใหม่ ขึ้นไปอยู่เรื่อยๆ ตามหลักเกณฑ์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็ยังพึงให้การเคารพนับถือ

ฟังดี ๆ นะ อย่าไปเฟิ่น ๆ ดูถูกดูแคลน กลายเป็นคนมี
 อึดตามานะ ไม่เข้าใจสมมุติสังจะ ในสมมุติสังจะเราก็ต้องรู้
สมมุติสังจะก็เป็นสังจะอย่างหนึ่ง ที่เราจะต้องยอมรับกัน รู้กัน
 ในโลกกว่า มันก็ต้องมีมีสภาพที่เป็นไปได้ ตามที่เป็นไปได้
 พอสมควรนะ และเราเคารพนับถือยกย่องช่วยเหลือเพื่อฟาย มี
 รูปแบบในการการวะ มีสัมมาการวะ มีอะไรที่ทดสอบคล้องตาม
 จาริตประเพณีวัฒนธรรม เราก็จะต้องเป็นอยู่

พระพุทธเจ้าท่านตรัสถึงความเสื่อมเอาไว้ด้วย **ความเสื่อม**
๗ ประการ คือ ขาดการเยียมเยียนภิกษุ ละเลยการฟังธรรม
 ไม่ศึกษาในอริศีล ไม่มากด้วยความเลื่อมใสในภิกษุทั้งที่เป็น
 เถระ-ทั้งเป็นผู้ใหม่-ทั้งปานกลาง ตั้งจิตติเตียนคอยฟังโทษ
 ฟังธรรม แสวงหาเขตบุญภายนอกศาสนา นี้ และทำสักการะก่อน
 ในเขตบุญภายนอกศาสนา นี้

เอาตมาเคยย้ากันมากมายว่า ไม่เคารพพระ ไม่เคารพ
 สมณะ พระผู้บวชก่อน บวชใหม่ ผู้ที่ติเตียนสมณะ นี้เป็นความ
 เสื่อมชนิดหนึ่ง ข้อหนึ่งใน ๗ หรือฟังธรรมฟังโทษ เป็นต้น มีข้อ

สำคัญที่ว่า ไม่สักการะ ไม่เคารพ ไม่ศรัทธาเลื่อมใส ต่อพระผู้
 บวชใหม่ ผู้บวชเก่าต่าง ๆ

ถ้าจิตใจเป็นอย่างนั้นจริงๆ นะ ไม่รู้จักสละสล้างจะ ไม่รู้จัก
 สมมุติสล้างจะ แม้แค่นั้นนะ ผู้นั้นเป็นคนเลื่อมแล้วละ พอมีความ
 เลื่อมแล้ว ผู้นั้นจะไม่เจริญ จะเป็นโสดาบัน ไปเป็นสกิทาคามี จะ
 เป็นอนาคามีไม่ได้

แม้ความหมายแค่นี้ ที่อาตมาหยิบมาพูดให้พวกเราฟัง
 เพื่อให้เราสังวร เพื่อให้พวกเราเข้าใจว่าเราเองก็ว่าเราเป็นแน่
 บางทีเราก็กองตัวเอง เป็นโสดาบัน บางทีหลงไปเป็นสกิทาคามี
 ดีไม่ดีเป็นฆราวาสอยู่เองนี่แหละ หลงตัวเองว่าเป็นอรหันต์
 เอาเชียวละ ก็ได้ แต่แค่จิตวิญญาณ แค่นี้ ยังลบลहु่ดูถูกผู้ที่ได้
 เครื่องแบบ ท่านยังไม่ได้ ท่านยังไม่ได้เกิดทางธรรม เกิดทางจิต
 วิญญาณ เป็นอริยะดังที่กล่าวแล้วก็จริงอยู่ แต่ว่าจิตวิญญาณ
 ของผู้นั้นหรือญาณปัญญาของผู้เป็นอริยะแท้ จะไม่มีการลบลहु่
 ดูถูกอย่างนั้น

ส่วนผู้ใดเป็นสมณะแท้ อย่างที่พระพุทธเจ้าท่านตรัสเอาไว้ว่า สมณะหมายถึงผู้ที่มีผล มีโศดาปัตติผล แม้จะยังไม่ได้ผ่านพิธีบวช ไม่ได้รูปแบบเป็นภิกษุ เป็นสมณะ ตามรูปแบบสมมุติ ยังอยู่ในรูปแบบของฆราวาส แต่มีผลจริง มีโศดาปัตติผลจริง เราก็ต้องรู้ตามสมมุติสัจจะว่า เขาจะไม่มายกย่องเชิดชู หรือมาทำพิธีตามจารีตประเพณีว่าจะต้องมาราบเคารพ ก็จะไม่จัดอะไรต่อมิอะไรตามจารีตประเพณียกย่อง หรือว่าเชิดชู หรือว่าได้ฐานะตามที่ได้สัญญา ตามที่กำหนดกันไป เหมือนอย่างผู้ที่ได้บวชตามพิธีแล้ว ได้รูปแบบไปแล้ว

แม้เราจะเกิดจริงยิ่งกว่า ตรงที่จิตวิญญาณเราเป็นโศดาปัตติผลจริงๆ แต่เราอยู่ในร่างฆราวาส เขาก็ไม่ได้ทำพิธี ไม่ได้ตกลง ไม่ได้กำหนดว่า จะต้องมาเคารพบูชากัน ต้องมีอย่างโน้นอย่างนี้ต่างๆ อย่างว่าแต่โศดาบันเลย ต่อให้เป็นสภิกขาคามี หรืออนาคามี เราก็จะไปมีมานะ มีอัตตา ว่าเรานี้แหละใหญ่กว่า เพราะว่าเราเองจริง เป็นสมณะยิ่งกว่า เพราะเราเป็นทั้งสภิกขาคามี เราเป็นจนกระทั่งอนาคามี แม้ผู้ที่ได้รูปแบบไปแล้ว

ตามพิธีบวช แต่ไม่ได้บรรลุธรรม ท่านได้เครื่องแบบไปผ่านพิธีบวชเท่านั้น โสดาบันก็ยังไม่ได้เลย เราต้องใหญ่กว่า ยิ่งกว่า สูงกว่า แล้วยังไม่กราบ ไม่เคารพ ไม่ทำตามจารีตประเพณี วัฒนธรรมที่กำหนดกันไว้ ไม่มีสัมมาคารวะ ไม่มีท่าทีอะไรต่าง ๆ นานา ด้วยกาย ด้วยวาจาก็ตาม คนนั้นยอมไม่ใช่สมณะที่เป็น โสดาบัน สกิทาคามี หรืออนาคามีแท้ เพราะมีมานะใหญ่ ไม่เข้าใจสังขะ สมมุติสังขะก็ดี ปรมาตตสังขะก็ตาม ผู้นั้นไม่ใช่ โสดาบัน ไม่ใช่สกิทาคามี ไม่ใช่อนาคามีหรอก เพราะผู้นั้นไม่มีปัญญา ไม่มีความเข้าใจเพียงพอ รู้เรื่องปรมาตตเหล่านั้นยังไม่พอ

ผู้ที่ดีอยู่แล้วต้องช่วยผู้ที่ตกต่ำ

พระพุทธเจ้าท่านตรัสเตือนไว้ว่า **ไม่ยกตนข่มผู้อื่น** โดยรูป โดยกายกรรมโดยวาจา แต่ยกตนข่มผู้อื่นอยู่เพียงใจ มีใจยกตนข่มผู้อื่นอยู่ เป็นกิริยาทางใจ นี่ละเอียดล่ออย่างนั้น

อาตมาเตือนแม้กระทั่งพูดจาเป็นเชิงข่ม อาตมาพูดนี้ เพื่อวิจัยวิเคราะห์หรืออธิบายให้เห็นชัดเจน พูดเหมือนเชิงข่มอยู่เยอะ พูดถึงสิ่งไม่ดี สิ่งที่ต่ำ ก็พูดเป็นเชิงข่ม มีลีลาสำเนียงภาษาโวหาร เป็นเชิงข่ม แต่ว่ากิริยากาย อาตมาว่าอาตมาไม่ค่อยมีเท่าไร ไม่ค่อยทำเท่าไร ก็เพราะว่าอาตมาไม่ได้ไปชนกันเท่าไร

การพูดอย่างนั้น อาตมามีสติสัมปชัญญะ และเตือนพวกเราเสมอว่าอาตมาไม่ได้พูดข่ม หลายครั้งไม่ได้พูดกำกับว่า อาตมาพูดขณะนี้ กำลังพูดนี้ ไม่ได้มีลักษณะข่มนะ แต่ใจของอาตมารู้ตัวอยู่ว่าไม่ได้ข่ม หลายครั้งที่อาตมากำกับ หรือเตือนพวกเราไปพร้อมๆ กับลีลาที่พูดเป็นเชิงข่ม และอธิบายขยายความไปในวาระนั้นทันทีด้วย ให้พวกเรารับซับซาบว่า ที่พูดนี้

อาตมาไม่ได้มีใจไปชม แต่โหวทารลักษณะเชิงข่มนั้น เป็นการแสดงธรรม เป็นศิลปะชนิดหนึ่ง ให้เห็นว่าอย่างนี้ๆ นี่ควรชม พระพุทธเจ้าท่านสอนเราว่า **ชมคนที่ควรชม ยกคนที่ควรยก** นั้นเป็นเรื่องธรรมดา ในวาระในกาละที่ควรชมควรยก ก็ต้องทำ

อาตมาก็เตือนพวกเรา ใจเราไม่ชมหรือ แต่ปากพูดออกไปนี่ข่มนะ หรือบางทีถึงกายก็ตาม ทางกาย วาจา ทำท่าที ลีลาข่ม ในกาละที่จะต้องทำเช่นนั้นในบางครั้งบางคราว นี่เป็นเรื่องไม่ทั่วไปนะ เป็นเรื่องสำคัญ เป็นบางกาละที่จำเป็น สำคัญ ที่ควรทำเท่านั้น ไม่ใช่เรื่องที่จะต้องทำอย่างนั้นเสมอไป ชมเขาเสมอไปด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ อะไรไม่ได้ โดยเฉพาะใจ ใจนี้จะไม่ชมใครเสมอเลย แม้จะมีวาจาชม แต่ใจเราไม่ชมใคร ไม่ดูถูกดูแคลน **ใจเราไม่ไปเห็นผู้ใดต่ำ** ไม่ใช่เห็นหรือ ใจหรือ ว่าปัญญา มันเห็น จริงนะ ใจมันจะเห็นด้วยญาณปัญญาของผู้ที่ ลึกซึ้งแท้ จะรู้อะไรต่ำ อะไรสูง จะเห็นความต่ำจริง แต่ว่าอย่าให้ ใจมันมีลีลาในการที่จะไปกดข่มเขา ดูถูกเขาเหยียดหยามเขา ก็ไม่รู้จะใช้ภาษาอะไรนะ คือที่จริงมันน่าสมเพช น่าสงสาร

คนที่มิสภาพที่ไม่ดีไม่งาม ที่ต่ำที่ชั่ว มั่นนำสงสาร เป็นผู้ที่นำช่วยเหลือ ผู้ที่สูงแล้วนี้ มีจิตใจอย่างนี้จริง เห็นผู้ตกต่ำ เห็นผู้ที่ชั่ว ผู้ที่เลว ผู้ที่มีทุกข์ เพราะบาป เพราะความชั่ว ความต่ำ อะไรก็ตาม เป็นผู้ที่นำช่วยเหลือ และต้องช่วยเหลือ ท่านก็มีหน้าที่จะต้องช่วยผู้ที่ตกต่ำ เป็นธรรมชาติ เป็นธรรมดา ผู้ตกต่ำเท่านั้นแหละ ถึงควรได้รับการช่วยเหลือจากผู้ที่ดีแล้ว ผู้ที่ดีอยู่แล้วไม่มีความคิดอย่างนี้ ไม่มีจิตใจโน้มโน้มอย่างนี้ ไม่มีจิตใจเป็นอย่างนี้จริงๆ โลกเราก็ตายเลย ทั้งขว้างกัน คนชั่วก็ไม่มีใครช่วย คนดีไม่ช่วยคนชั่ว ก็บรล้วยเลย ตกต่ำทรุดโทรม วุ่นวายกันไปหมด ก็ไปไม่รอดนะ

เรื่องนี้เป็นเรื่องธรรมดาที่เราจะต้องเข้าใจ พวกเราก็คงเข้าใจได้ดี ไม่ใช่เรื่องลึกลับอะไร เรื่องอย่างนี้ แต่ด้วยกิเลส ทำให้จิตเราเหยียดหยาม มานะอัตตาตัวนี้ มันเป็นธรรมชาติของกิเลสเขี้ยวนะ กิเลสจริงๆ นี้ มันไปเหยียดหยามดูถูก ข่มขีเปียดเบียนอยู่ในใจ ดีไม่ดีมันแรงร้ายไปในสายโทสะ มันอาฆาตผูกโกรธ

มลทินที่ต่อละ

พระพุทธเจ้าตรัสไว้ชัดเจนว่า ต้องละสิ่งที่เป็นมลทิน คือ

อภิชฌา พง์เล็งอยากได้ของผู้อื่น

พยาบาท มีจิตใจมุ่งร้ายผู้อื่น

โกธ ความโกรธ ความขัดเคือง

ตั้งแต่หยาบๆ จนกระทั่งละเอียด เบาๆ นิดๆ ปรารถนาให้เขาตกต่ำ เลวร้าย ไม่ต้องการให้เขาเจริญ แหม ผู้นี้มาทำกุศเคยด่ากู เบียดเบียนกู ทำร้าย ใส่ความกู ต่างๆ นานา เสร็จแล้วก็อาฆาต พยาบาท ไม่ปล่อยวาง ถือสา ติดใจอยู่ เอ็งตกต่ำได้ก็ดี ตายได้ก็ดี เสื่อมลงได้ก็ดี จิตอย่างนี้เป็นจิตเลว ต้องละทุกคน

เราจะไม่มีศัตรู **ใครจะมุ่งร้ายเรา** เราก็เข้าใจตามความเป็นจริง เท่านั้นก็พอแล้ว เขามุ่งร้ายต่อเรา ไม่ปรารถนาดีต่อเรา เข้าใจเราไม่ได้ เขาอาจจะรู้ว่าเราดี แล้วเขาก็มุ่งร้ายกะเรา เพราะริษยาก็ได้ และเขาก็ทำกรรมกิริยาร้ายอย่างนั้น หรือเขาอาจจะไม่รู้จริงๆ เชื่อว่าเราไม่ดีจริงๆ แล้วเขาก็พยายามข่ม พยายาม

เปิดเผย บอกให้ผู้อื่นรู้ว่าเราไม่ดีอย่างนั้นอย่างนี้ เพื่อที่จะไม่ให้หลงใหลเอาอย่างตาม เขาเข้าใจอย่างนั้นก็ได้อะ เราช่วยไม่ได้ คนเรามันไม่รู้นี่นะ มันโง่หรือว่ายังไม่มีความรู้ความเจริญหรือความจริง บังคับจิตวิญญาณกันไม่ได้ เราก็ต้องเข้าใจเขาพยายามอย่าให้มีอาการไม่ชอบใจอาการที่ปรารถนาให้เขาตกต่ำปรารถนาให้เขาไม่เจริญ มันไม่ดีทั้งนั้น มันเป็นความเลวของเรา มันเป็นความเสื่อม ท่านถึงบอกว่า ต้องละมลทินเหล่านี้ ที่ใจเรา

อุปมาหะ ความผูกโกรธ จองเวร ยังมีเชื่อว่า คนนี้มันไม่ใช่พวกของเรา คนนี้เคยทำร้ายเรา เคยไม่ปรารถนาดีต่อเรา เคยเป็นศัตรูเรา พออะไรนิดอะไรหน่อย เราก็โกรธได้ง่ายๆ แล้วแถมอุปมาหะเข้าไปอีก **ผูกโกรธ** เข้าไปอีก ไม่ปล่อย ไม่วาง ไม่เลิก ไม่คลาย ยังถือสาอยู่นั่นแล้ว ยังจะมีความเคือง ความโกรธ ความมุ่งร้าย หมายร้าย ปรารถนาร้าย พยายามที่จะให้เขาตกต่ำ ไม่เจริญ มันเป็นการปรารถนาที่เลว เป็นความปรารถนาที่ไม่ควรจะเป็น ไม่ควรมีเลยในนักปฏิบัติธรรม

มักขะ ความลบลหู่ เขามีคุณนะ มีความดีงาม ความถูกต้อง แล้วเราก็ไปลบลหู่คุณนั้นเสีย กลับตาลปัตร พุดกลับ พุดผิด ทั้ง ๆ ที่เป็นคุณอันถูกต้อง เป็นคุณอันดีงามอยู่ เราก็ไม่ยกสิ่งที่ดีงามนั้น จริง เขามีความผิดพลาด มีความบกพร่อง มีสิ่งไม่ดีไม่งามในเรื่องอื่น แต่เราก็ลบลหู่ไปหมด หรือแม้แต่คุณที่เป็นจริง เราก็ไม่รู้จักคุณ ไม่รู้จักโทษ ไปลบลหู่คุณที่เขามีจริง

สิ่งไม่ดีก็เป็นส่วนไม่ดี แต่ส่วนดีเขามี สัจจะก็เป็นส่วนดี แต่เราก็ไปลบลหู่ส่วนดีที่เขามีนะ ลบลหู่คุณคน ในส่วนรวม ๆ ใหญ่ ๆ หยาบ ๆ นั้น แสดงว่าไม่รู้รายละเอียดอะไรเลย ส่วนดีก็ยก ส่วนไม่ดีก็ข่ม จะลบลหู่หรือว่าดูถูก พยายามกด พยายามไม่ให้คนอื่นไปหลงตาม ตามสัจจะ ตามกาลเทศะ เราพึงกระทำก็ทำได้นะ มักขะ ลบลหู่นี้ก็มันยละเอียดเหมือนกัน เพราะฉะนั้นเราต้องรู้คุณคนที่มีคุณอย่างนั้นอย่างนี้ อย่างถูกต้อง

ปลาสะ การตีเสมอ เมื่อกี้นี้พูดไปแล้วว่า สมณะที่ได้รูปแบบ แม้จะยังไม่บรรลุ เราบรรลุเป็นโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามีแล้ว ทำลีลาไม่อ่อนน้อม ไม่มีรูปแบบที่ยกย่องเชิดชู

ไปทำตนตีเสมอ ไม่เข้าใจจารีตประเพณี วัฒนธรรม ไม่เข้าใจรูปแบบลีลา กายกรรม วาจกรรมที่ควรกระทำให้สอดคล้อง ตามกำหนด ตามสัญญา ตามบัญญัติที่มีไว้ เราจะเป็นถึงขนาดชั้นว่า อนาคตามี แต่โดยรูปแบบ เราเป็นฆราวาสก็ตาม ความจริงจะมีขนาดไหนก็มีเถอะ ไม่มีปัญหาอะไร และเราก็ทำไปให้ดี เราก็ต้องรู้จักสังจะที่เป็นสมมุตินั้นๆ และก็ทำให้ถูก

แม้รูปแบบเป็นพระ เป็นสมณะ เท่านั้นแหละ สมณะนั้นยังไม่บรรลุนิเวศน์ สกิทาคามี อนาคตามีก็ตาม แต่ท่านก็ยังปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ อยู่ในธรรม อยู่ในวินัย สังวรระวัง มีอาบัติก็ปลงอาบัติ มีสิ่งใดที่ยังไม่ได้ก็พยายามพากเพียรอยู่ แม้จะน้ำตานองหน้า ท่านยังไม่ถึงขั้นบรรลุ ท่านก็พากเพียรอยู่จริง ผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบอย่างนี้นะ สมควรควรวะ ต้องมีปัญญาเข้าใจว่าเราจะไปลบหลู่ดูถูก ไปตีเสมอด้วยกาย ด้วยวาจา ยิ่งใจด้วยแล้ว ก็ไม่ควร นี่เป็นเรื่องละเอียด เราจะต้องสังวรศึกษา

อิสสา ความริษยา ความริษยาเป็นอาการที่ไม่อยากให้คนอื่นได้ดี เห็นเขาได้ดีแล้วทนนิ่งอยู่ไม่ได้ ความริษยานี้อาการ

หนักกว่าความอิจฉานะ **อิจฉา** อิจฉตา แปลว่า ความปรารถนา **บาป** บาปะ บาบ แปลว่า ความลามก ความไม่ดีไม่งาม **บาปิจฉตา** ความปรารถนาลามก บาบนั้นแหละ ผู้ใดรู้ตัวอิจฉา ของตัวเอง ตัวจิตปรารถนาของตัวเอง ตรวจตราอาการพวกนี้ ให้ดี ๆ อย่าไปมีความปรารถนาลามก

อิจฉา แปลว่า ความปรารถนาธรรมดากกลาง ๆ ถ้าเรามีจิตปรารถนาอะไรอยู่ ในทางไม่ดีไม่งามใด ๆ ทั้งปวงเลย ปรารถนาไม่ดี คนนี้เรายังผูกโกรธ ยังผูกอาฆาตอยู่นั้นแหละ ใจของเรา อาการใจเกิดบับทันทีเลย ให้เขาไม่ได้ดีต่าง ๆ นานา

มีความปรารถนาร้ายอยู่ แล้วก็ทำบาปออกไปโดยโง่ โดยไม่รู้ตัว ต้องรู้ตัวเองให้ได้ ถ้ารู้ทันทีดี อย่าให้มันเกิด ระวังได้ก็เอาเลย แม้รู้ไม่ทัน มันเกิดแล้ว ตาย เมื่อรู้สึกตัว มีสติให้รู้ว่า ผู้ที่เรายังถือสา ยังไม่ปล่อย ยังไม่วาง ยังไม่อภัย แล้วเขาได้รับความไม่ดีไม่งาม เห็นให้ได้ว่าใจเรายังไม่ดี ใจเรายังมีมลทิน ยังมีของไม่ดี ยังมีอาการไม่ดีอยู่ในใจ ระวังนะ ไม่ใช่ง่าย แล้วละเอียด รู้ตัวเองก็ยาก ต้องพยายามจริงๆ นะ ต้องละล้าง ต้อง

ทำใจในใจให้ดี อย่าไปมีใจลามกอย่างนั้นเลย แม้ลึกซึ่งอย่างนี้ ละเอียดลออยิ่งกว่าที่อาตมากล่าวนี้ก็ตาม มันจะน้อย ที่อาตมากล่าวด้วยภาษาไม่ถึงนี้ก็ตาม ต้องอ่านให้ละเอียดลเอียดให้หมด ให้เกลี้ยงให้ดี ๆ นะ

ความปรารถนาลามกนี่ เป็นความตั้งใจ ต้องการอยู่ในใจของเราว่า ต้องการให้ผู้อื่นตกต่ำ ต้องการให้ผู้อื่นไม่ได้ดี

เราไม่ได้ทำเองหรอก คนอื่นเขาทำ ไ้คนนี้มันควรจะได้รับ แหม สักบ้างนะ ได้รับสักหน่อยหนึ่ง ก็ดีนะ เสร็จแล้วเขาได้รับการนั้น แหม ไ้มันดีแล้ว สม ได้รับการ เป็นความตกต่ำ หรือเป็นความเจ็บปวด เป็นความทรมาน อะไรก็ตาม พอเขาเป็นอย่างนั้น แหม เรานี่สะใจ ยั่งยืนดี แม้ตัวเองไม่ได้ทำเอง คนอื่นทำก็ยังไม่ไปมีใจผูกพัน

นี่แหละปรารถนาลามก อากาการของใจ แทนที่จะสงสาร แทนที่จะสมเพชเวทนา แทนที่จะระลึกดี อ้าว ตัวกลับไปเลวเสียอีกนะ ใจชั่ว ปรารถนาให้ผู้อื่นตกต่ำก็ลามก ปรารถนาความไม่ดี ไม่งามให้แก่ตัวด้วยอวิชา ก็ยังลามกอยู่ รู้ตัวให้ดี

แม้แต่ปรารถนากิเลสให้ตัวเอง เป็นความปรารถนาที่
ลามก ตัวเองนี่วิชา โง่แล้ว เราถึงปรารถนาความไม่ดีให้แก่
ตัวเอง ต้องการสิ่งที่ไม่ดี สิ่งที่เป็นบาป เป็นอกุศล เป็นทุจริต
มาให้แก่ตัว จะละเอียดขนาดไหนก็ตาม การปรารถนาให้แก่ตัว
ได้อย่างนั้น ก็เป็นการปรารถนาลามก

ความต้องการแก้แค้นเป็นความปรารถนาดีหรือเปล่า
ไม่ดี แก้แค้นใดๆ ก็ไม่ดี แต่มันละไม่ง่ายเหมือนกันนะ ใครยังมี
อยู่บ้างละ ไม่ได้แก้แค้นหนักๆ ได้แก้แค้นน้อยๆ ก็เอาเถอะ
อย่างนี้เป็นต้น

มัจฉริยะ ความตระหนี่ รู้จักว่า เราเป็นอยู่นี้ เครื่องกิน
เครื่องใช้อะไรประกอบต่างๆ นานานี้ เราหลงใหลได้ปลื้ม หรือ
เพอเราทำอะไรให้กิเลสมันเข้าไปรวมประกอบเครื่องกิน
เครื่องใช้ โอ๊ย สิ่งนี้ดีจังเลย เราหวังไว้เป็นของตัวเอง คนอื่นแตะ
ไม่ได้ เครื่องกินเครื่องใช้ของฉันนะ ช้อนนี้หม้อนี้ฉันใช้เองนะ
นี่กะละมังฉันใช้ อย่ามาหยิบไปใช้นะ ชี๋หวงชี๋แหมนมากไปไหม มี

แต่หวง มีแต่การหลงตัวหลงตน คุณทำให้คนอื่นก็ตาม สิ่งนี้พอจะอนุโลมไปได้ไหม แบ่งปันกันได้ไหม เอื้อเฟื้อกันได้ไหม

บางครั้งบางคราวต้องรักษาไว้หน่อย คนนี้เอาไปใช้ไม่ดีหรอก เพราะว่าไม่รู้จักของ ใช้ไม่เป็น หรือว่าเขาใช้หยาบ เอาอันนี้ไปแทนเถอะ เราให้ไม่ได้ ก็หาอันอื่นให้เขาไปบ้าง หรือพูดดีๆ ไม่ใช่กระโชกกระชาก แสดงเป็นเจ้าของข้าวเจ้าของ หยาบคายจนกระทั่งพูดกันไม่รู้เรื่อง พูดกันก็ยั้งทะเลาะกัน เห็นน้ำใจหยาบเห็นน้ำใจหวงแหวน เห็นน้ำใจไม่เอื้อเฟื้อกัน มันก็ไม่ดีนะ

เราต้องวิเคราะห์วิจัยผลที่อยู่ด้วยกัน สัมพันธ์กัน ผู้ไกลผู้ไกลก็แล้วแต่ มันเป็นชีวิต เป็นชีวิต ดำเนินไปด้วยความสัมพันธ์ มีกายกรรม วาจากรรม มโนกรรม อยู่ตลอดเวลา

สโร ความโอ้อวด นี้ก็ต้องรู้หน่อยที่โอ้อวด พวกเราช่างโอ้อวดกันมากอยู่ เพราะไม่รู้จิตวิญญาณและไม่รู้กาละ โอ้อวดโดยเข้าใจผิดๆ ที่เอาตมาพยายามอธิบายสัจจะให้ฟังว่า ที่พูดอย่างนี้ ไม่โอ้อวดนะ อย่างพระพุทธเจ้าท่านบอกว่า เรานี้แหละเป็นใหญ่ในโลก ไม่มีใครใหญ่กว่าเรา เรานี้แหละเป็นผู้ที่มี

ความสามารถสูงส่ง สามารถสอนเทวดา มาร พรหม ได้อย่าง
 ไม่มีใครยิ่งกว่า ถ้าจะชมอะไรก็แล้วแต่ ชมผู้มีศีลมาก ก็ต้องชม
 เรานี้แหละ เยี่ยมยอดกว่าใคร ไม่มีใครเทียบ จะชมผู้มีสมาธิ
 เรานี้แหละมีสมาธิเยี่ยมยอด ไม่มีใครเทียบ จะชมว่ามีปัญญา ก็
 เรานี้แหละ มีปัญญาไม่มีใครเทียบ พระพุทธเจ้าตรัสอย่างนี้
 ไม่ใช่โอ้อวด ท่านตรัสเสมอ ตรัสบ่อยๆ เป็นภาษาโวหาร มันฟัง
 แล้วโอ้อวดจริงๆ นะ ฟังแต่คำว่าฟังภาษา แต่จิตใจท่านไม่ได้
 มีสัจจะ ไม่ได้มีสัจจะ ไม่ได้มีการโอ้อวด อันนี้แหละเป็นเรื่องลึกซึ้ง

ในฐานะที่ท่านเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือแม้แค่
 อาตมาก็ตาม ในฐานะที่เป็นสมณะ เป็นผู้สืบทอดธรรมะของ
 พระพุทธเจ้า ทำงานศาสนา อาตมาก็มีนะ มีกาละและมีฐานะที่
 จะแสดง ยืนยันความจริง ที่มันเป็นสิ่งดี ยกสิ่งดีตามกาลเทศะ
 ไม่มีตัวอย่างอื่นยก อาตมาก็ยกตัวเองเป็นตัวอย่าง เหมือนอย่าง
 พระพุทธเจ้า ท่านก็ยกตัวท่านเองเหมือนกัน ในครั้งในคราว
 อาตมาก็เคยพูดว่า อาตมาไม่มีจิตใจที่จะยกตน คนเข้าใจไม่ได้
 ก็ฟังเหมือนแก้ตัว ฟังเหมือนเล่นลิ้นไปได้เหมือนกัน

สำคัญที่สุดก็ต้องมีญาณปัญญาจริงๆ ใจเรามันมีตัวสโล
อยู่ อยากอวด อยากอวดนี่มันเป็นกิเลส ตั้งแต่เริ่มอวด ได้อวด
ได้โชว์ ได้บอกผู้อื่นว่า เราดีเราเด่น เราวิเศษ เราประเสริฐ เรา
อย่างไรก็แล้วแต่ ได้อวดอย่างใดก็ตาม ได้อวดมานี้ ใจมันรู้สึก
ว่าเป็นสุข นี่ก็เป็นลักษณะกิเลสแล้ว ได้อวดแล้ว เป็นสุข หรือได้
อวดแล้ว ก็เพื่อที่จะได้ให้คนอื่นรับรู้ เขาจะได้สรรเสริญ คนอื่น
จะได้ยกย่อง สรรเสริญ จะได้เชื่อตามภาษาที่ตัวเองบอก ตัวเอง
อวด หรือไม่กี่ได้ยศ ได้ลาภ มันซ้อนกันอยู่ในนั้นนะ ได้ยศ ได้
ลาภขึ้นไป เพราะการอวดของตน การบอกตนเองออกไปว่า
ตัวเองประเสริฐ ตัวเองเด่น ดัง ดี อย่างโน้นก็แล้วแต่ มีเชิงชั้น
ซับซ้อนหลายอย่างในการอวด อวดอย่างบอกว่าตัวเองต่ำ มีนะ
มีลีลาเชิงชั้นนะ ทำทีไปเหมือนพูดเหมือนตัวเองต่ำ แต่ที่จริง
จุดหมายโวหารศิลปะให้คนอื่นเขาเข้าใจว่า ตัวเองสูง มีนะ
เชิงชั้นอย่างนี้ก็มี เชิงชั้นที่ทำให้คนอื่นเขาเข้าใจว่าตัวเองสูง
ด้วยลีลาต่างๆ นานา

คนที่พูดถ่อมตนนะ ที่จริงใจลึก ๆ เป็นวิธีการชนิดหนึ่งว่า ฉันทพูดถ่อมตนนี้ ฉันทคือคนสูง ฉันทคือคนดี ฉันทคือคนไม่อวดตัว อวดตน ไม่โอ้อวด นี่เชิงชั้นกลับกันอย่างนี้มีจริง ๆ เข้าใจใช่ไหม เป็นเชิงถ่อมตนนะ ลีลาลึกซึ้งนะ ลีลาเหมือนไม้ใช้ถ่อมตนอย่าง น่าเกลียดด้วย ถ่อมตนอย่างมีโวหาร ภาษา ท่าทีลีลาประกอบ แหม เจ๋งเลย น่าเชื่อถือ แหม เป็นคนดีจริง ๆ นะ เป็นคนไม่โอ้อวด เป็นคนถ่อมตนด้วยนะ วิเศษ นั่นแหละ คนอื่นเขาได้รับไปแล้ว เขาจะให้ความเคารพนับถือขึ้นมาเลย ยกย่องขึ้นมาเลย ได้ผล ทำให้คนอื่นเข้าใจว่าตัวเองเป็นคนดี **นั่นก็คือการโอ้อวด** ในลีลาโวหารกลับกัน เป็นศิลปะ **เป็นวรยุทธชั้นซับซ้อน**นะ อย่าง นั้นก็มี อาตมาพูดอย่างนี้ก็พอเข้าใจ ลักษณะพวกนี้ซับซ้อนลึกซึ้ง มันมีมากหลากหลายนะ นี่อาตมายกตัวอย่างประกอบเท่านั้น

การจะไม่โอ้อวดหรือโอ้อวด จึงอยู่ที่ญาณปัญญา และ **การทำใจในใจอย่างสำคัญลึกซึ้งมาก** ใจเรานี่จะต้องไม่ให้มี ลักษณะโอ้อวด อยากได้ แม้แต่เป็นสุข ถ้ายังอยากได้สรรเสริญ อยากได้ลาภ อยากได้อะไรเข้ามา เพราะการโอ้อวด เหล่านี้มัน

ไม่บริสุทธิ์ แต่ถ้าได้ประกาศ หรือบอก หรือโชว์ออกไป แสดง
ออกไปตามจริง เหมือนอย่างพระพุทธเจ้า หรืออาตมาพยายาม
พูดความจริง พยายามบอกในส่วนที่ดีอะไรของตนเองออกไปนี้

อาตมาพูดนี้ อาตมาว่าอาตมาเข้าใจ และอาตมามีสติ
และได้ระลึก ได้พยายามกระทำจริง ว่าเราไม่ได้อวดหรอกนะ นี่
เรามีความลามากในใจใหม่ สฐะ สฐะ นี่ อวดตัวด้วยความลามาก
อวดตัวอวดตนว่าตัวเองดี แล้วก็มิใจฟู มิใจแม้แต่แค่สุข บอก
แล้วนะ เป็นความหลงตัวยินดีในตัวเอง หลงดีในตัวเอง เราหลง
ใหม่ เราไม่ได้หลง แต่ว่าเราดี เราพูดดีแล้วเออ เราก็เข้าใจ เราก็
รู้ว่าเราดี เอาดีนี้มาพูด เพื่อประโยชน์ใด เพื่อประโยชน์ผู้อื่น
ไม่ใช่เพื่อตนเองจะได้รับการสรรเสริญ หรือได้ยศ ได้ลาภ หรือ
พูดออกไปแล้ว มันหัวใจ ได้โชว์อวดไปแล้ว มันเขื่อง มันกว้าง
มันหรุ เราได้บอกความดี โชว์ความดีของตัวเองให้ฟูใจ ต้องมี
ญาณปัญญา รู้รายละเอียดของตนจริงๆ

ถ้ามันมีแล้ว ต้องระงับ ต้องพยายามหยุดยั้ง พยายาม
อย่าให้เกิดอาการเหล่านั้นทางใจ ให้ได้จริงๆ สมควรไหมที่จะ

พูด มีประโยชน์ไหม เอามาโชว์ มากล่าว มาแสดงนี่ ถ้าไม่สมควร จะเอามาโชว์ให้มันรู้มร่าม ฟุ่มเฟือยไปทำไม ถ้ามันสมควรในกาลเทศะ ตามฐานะที่เป็นไป เป็นประโยชน์ ประโยชน์ ผู้อื่นด้วย ประโยชน์ตนด้วย จะมีอะไร ถ้าให้ตัวเองได้ลาภ ยศ สรรเสริญ โลกียสุข ก็เป็นประโยชน์ทางโลกีย์ เราก็ยังถือว่าเป็นโลกียธรรม จะทำทำไม เอามาทำไม เราจะเป็นผู้ละลดโลกียอยู่แล้ว เราก็จะต้องรู้รายละเอียดพวกนี้ให้ชัด

มายา ความหลอกลวง สาถะยยะ ความโก่ง ผู้ที่ทำเป็น ถ่อมตนนะ เป็นผู้ที่อ่อนน้อม ถ่อมตนเองว่าตัวเองไม่ดี แต่แท้จริงอยากให้คนอื่นเขาเข้าใจว่าตนเองดี เขามีลีลาวิทยุทธ ศิลปะ วิธีการพูด นี่เป็นมายา สาถะยยะ ที่เป็นลักษณะตัวหลอกลวง หรือเรียกว่า มารยาทนี้แหละ และมันจะมีลักษณะที่ไม่ซื่อไม่ตรง พวกนี้เป็นบทบาทซ่อนอยู่ข้างหลัง แล้วก็บงการให้แสดงออกมาทางกาย วาจา ได้อย่าง แหม คนที่เก่งๆ จริงๆ ทุกวันนี้ เขาชักซ่อมฝึกฝนอบรมกันอยู่ในสังคมโลกนี้เยอะเลย

นะ มายานี้ ตัวเองไม่ดีก็แสดงท่าทีดี เพื่อที่จะได้ลาภ ยศ สรรเสริญ โลกียสุข มาให้แก่ตนเอง

แต่จริงๆ แล้ว มันซ่อนเชิงอีกเหมือนกันว่า พวกเรานี้ก็ อบรมประพฤตินน กายกรรม วชิกรรม แม้ว่าใจของเรายังไม่ บริสุทธิ์ แต่เราก็แสดงความดี กุศลใด สุจริตใด ออกเป็นสภาพดี ข้างนอก แม้ใจเรายังไม่ได้เป็นอย่างนั้นจริง ไม่ตรงกัน แต่เราก็ แสดงสภาพออกไปทางกาย วาจา ให้ดีด้วยการสำรวมสังวร โดย จิตของเราไม่ได้หมายที่จะต้องการลาภ ยศ สรรเสริญ หรือโลกีย สุขใดๆ ดีไม่ดี ต้องบังคับ ต้องอดทน ต้องทุกข์ลำบาก สังวรให้ นาน ให้ทน ให้ตั้งมั่น ไม่เปลี่ยนแปลงจากกุศลนี้ จากความดี งามอันนี้หรือ กิริยา กาย วาจาอันนี้ พยายามด้วยเข้าไป เป็น ความลำบาก เป็นทุกขายะ อัดตานั้น ปทะหะโต กำลังตั้งตนอยู่ ในความลำบากจริงๆ อยู่ด้วยซ้ำ ก็ไม่ใช่มายา ฟังกลับกันนะ ดู ลึกๆ ที่ใจของเราว่ามีความปรารถนาลามาก ว่าเราเองแสดง อย่างนี้ เพื่อขัดเกลาตัวเอง หรือเพื่อให้คนอื่นมายกยอปอับัน มา ให้ลาภ ให้ยศ แล้วเราก็ได้สิ่งเหล่านั้นมา มันมีตัวลามกนั้นไหม

แม้จิตใจของเรายังไม่สมบูรณ์ เราก็ยังไม่ดีตามกาย วาจา หรอก แต่เรารู้ด้วยความรู้ว่า เราต้องทำกายกรรมอย่างนี้แหละดี วิกรรมก็ต้องพูดอย่างนี้ดี เช่นบางครั้งบางคราว เราพูดเกิน ถึงขนาดเราเป็นแค่โสดาบันนะ เราพูดถึงสภิกขาคามีโนน ถึงชั้น อุนาคามี พูดถึงกรรมกิริยาที่ดีที่วิเศษเจริญกว่านั้น ให้คนอื่นฟัง ทำกายกรรมให้สำรวมสังวรให้เหมือนกะเป็นพระอรหันต์เขียว กิริยากายก็เหมือนอย่างพระอรหันต์เขียว ทั้งๆ ที่เรายังไม่เป็น หรอก ผีนะ พยายาม แต่มันซ่อนในลึกเข้าไปถึงขั้นว่า เรามีอะไรที่จะยังปรารถนาลามกอยู่ไหม ถ้าไม่มีปรารถนาลามก ก็ถูก แล้ว สังวรอย่างพอดีพอเหมาะ แล้วไม่เป็นมายา

เรื่องสุดท้าย **มิจฉาทิฏฐิ** ความเห็นผิด นั้นนะเป็นตัวกลาง เป็นตัวที่จะต้องศึกษามิจฉา-สัมมาไปตามลำดับ ตามอริยมรรค องค์ ๘ ทำอย่างไรถึงจะเข้าถึงความเป็นสมณะ ก็ต้องปฏิบัติ ตามอริยอัฏฐังคิกมรรค

อวิชชาของมนุษย์

เรามาฟังวันนี้ รำลึกตัวเราเอง จะเป็นฆราวาส จะเป็นผู้ที่บรรพชา บวชมาแล้ว ได้รูปแบบมาแล้วก็ตาม พวกเราที่มากขึ้นี่ มาวันสำคัญ มาข้ามมาชากี่นะ ไม่ต้องมีอะไรมากหรอกที่นี้ มางานสำคัญวันนั้นวันนี้ก็มา มารวมกัน ไม่ได้พาทำอะไรมาก นอกจากจะนั่งฟังเทศน์ อาตมาเทศน์เป็นหลัก ถ้าวันสำคัญก็ อาตมาเทศน์เป็นหลัก นอกนั้นผู้อื่นท่านก็เทศน์ ท่านก็บรรยาย แม้แต่มาแสดงความรำลึกกัน เมื่อคืนนี้ละ มีผู้มารำลึกถึงเรื่อง นั้นเรื่องนี้ ออกมาพูดสิ่งที่รำลึก แต่ละคนก็รู้ แต่บางอันบางอย่าง เราไม่รู้ เราก็ได้ยินเพิ่มเติม บางอย่างเราไม่เข้าใจ ไม่ได้ไปสัมผัสด้วย ไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ หรือไม่ได้มีประสบการณ์ นั้นเอง เราก็ได้รำลึก ได้พัฒนาตัวเองในการที่จะทำให้ตนเอง เจริญ หรือประเสริฐขึ้น ก็เป็นอย่างนี้ละ ไม่ได้มีองค์ประกอบ เรื่องอื่นๆ ที่เชื่อ ที่หูหระพฟ้า ที่เอิกเกริกเฮฮามากนัก

พวกเรายังมีศรัทธา มีปัญญา ก็คืออยู่ บางคนอาจปัญญา
ยังไม่มาก ตอนนี้ยังไม่รู้สึก ต่อๆไปในอนาคต ถ้าเพื่อว่า ผู้นั้น
ปัญญาไม่ดี อย่างที่กล่าวแล้ว แต่มีศรัทธานำก็มากัน พอมาแล้ว
วันงานวันอะไรได้มารวมกันอย่างที่มากันนี้ เอ้ ก็ไม่เห็นมีอะไร
มาถึงก็นั่งอยู่ในศาลานี้แหละ นั่งฟังท่านพูด บางคนมา ๑๐ ครั้ง
ก็แล้ว ๒๐ ครั้งก็แล้ว ๑๐๐ ครั้งก็แล้ว ไม่ได้พูดสักที มีแต่ฟังท่าน
พูดทำเดี๋ยว และก็ไม่ได้พูดอะไรมาก พูดก็อย่างนี้ ทำทีลิลาก็
หิวหว่าแค่นี้ ฟังเสร็จแล้วชั่วโมงสองชั่วโมง บางทีสามชั่วโมง
สี่ชั่วโมง ก็ยังมี บางครั้งบางครั้ง ลูกขึ้นมาปวดเนื้อปวดตัว โอย
ท่านหนอ ให้มานั่งฟังท่านเสีย ๔ ชั่วโมง พอหมดวัน กลับบ้าน
ถึงเวลาตามนัด ก็มาอีก ก็ไม่มีอะไรแปลกใหม่ ซ้ำๆซากๆ อยู่แต่
ในลิลารูปเรื่องคล้ายๆ ยังงี้ เอ้ ยังไม่มีเต็น ไม่มีรำ ไม่มีแสงสี
ไม่มีวูบวาบ ไม่มีอะไรหิวหว่า เหมือนกะชาวโลกเขาแหละนะ

ชาวโลกจัดงานนี้ เขาจะปรุงแต่ง หาของใหม่ หาของ
แปลกมาเสมอ จัดงานมีวันงานอะไรแปลกๆ ใหม่ๆ บ้าง เขาก็
จะจัดหิวหว่า แปลกมาทุกทีนะ งานที่ไม่แปลกก็หมายความว่า

คนนั้นคิดไม่ได้ ถ้าเขาคิดได้ เขาจะหาสิ่งแปลกๆ มาเสมอ หรือ ถ้าเขาเชื่อว่า แม้มันไม่เอาของแปลก แต่เอาของเก่า เขาเชื่อว่าผู้ ที่มาจะรับรส จะได้รับรสสนุกๆ รสอร่อย รสพิลิดพิลีน เอาของ เก่าที่เขาเชื่อว่าซ้ำซาก ของเก่านี้เขาก็ยังพอใจ ไม่ต้องเอา ของใหม่หรือ ทำของเก่านี้ให้ลึกซึ้งให้ดี

งานของพวกเรานี้จะซ้ำซากดูเหมือนเพลงคลาสสิก เราก็ มีการปรุงแต่งนะ แต่ไม่ใช่ปรุงแต่งเพื่อต้อนรับ ไม่ใช่ต้อนรับงาน นี้ละ แต่มีเจตนาบ้างว่าให้มันทนให้มันรับงานนี้ แต่ที่จริงเจตนา ที่เราสร้างนี้ไม่ได้เพื่อจะรับงานอโศกรำลึก เจตนาสร้างให้มันมี ต่อไป ไม่ใช่พอเสร็จงานอโศกรำลึกนี้แล้ว จะรู้ ไม่ใช่เพื่องาน อโศกรำลึกนี้เท่านั้น สร้างขึ้นมาเพื่อทำธรรมชาติอันนี้ขึ้นมาให้ แล้วเราจะมีอันนี้ไว้ในนี้ ไม่คิดจะรื้อนะ คิดจะดูแลปรับปรุงให้ดี ไปเรื่อยๆ ด้วยซ้ำ ไม่ได้ทำเพื่อเจตนาจะปรุงแต่งใหม่ ให้มัน แปลกตา แต่มันพอดีจังหวะที่มีงานอโศกรำลึก

มีอะไรแปลกใหม่ขึ้น ก็ค่อยยังชั่วนิดหนึ่ง อย่างน้อย อาตมาเปลี่ยนมุมมองมานั่งเทศน์ที่นี่ มันก็ใหม่หน่อยหนึ่งละ ดีกว่า

มาถึงก็นั่งเก้าอี้ตัวเก่า อย่างเก่งก็ยกสูงขึ้นหน่อย ทุกปี ยกสูงขึ้น
 หน่อย ยังจำได้ไหม รำลึกได้ไหม เอาอะไรมารองให้อาตมาอยู่
 มุมโน้นบ้าง มุมนี้บ้าง เอาเก้าอี้ตัวเก่านั้น เก้าอี้ตัวนั้นไม่รู้ว่า
 ตัวเก่าจริงๆ หรือเปล่า ตั้งแต่แดนอโคท ไม่ใช้ละมั้ง ที่แดนอโคท
 เป็นเก้าอี้พับได้ ดูเหมือนจะตัวใหม่แล้ว เป็นไม้ ตัวเก่าไม่เป็นไม้
 หรอก เป็นเหล็ก แล้วก็มิเบาะสีดำ จำได้ นั่นเขาซื้อให้ตั้งแต่สมัย
 อยู่แดนอโคท และอาตมานั่งตัวนั้นมา จนกระทั่งถึงที่นี่ ก็ยัง
 ตามมาใช้อยู่ตั้งนาน เดียวนี้ไม่รู้ไปที่ไหนแล้ว ก็แค่นั่งเก้าอี้ ที่นี้ก็
 โยกย้ายย้ายมานั่งนี้บ้าง ไปนั่งโน้นบ้าง นี่ก็ดูแปลก ก็ดูใหม่
 มันก็ไม่ดูหิวหิวอะไรมากมายหรอกนะ แต่ในอารมณ์ ในจิตใจ
 ของพวกเรานี้ มันซ้าซากอยู่ของเก่าๆ มันแข็ง มันเปื้อน ลักษณะ
 แบบนี้ก็เป็นกิลเลสชนิดหนึ่ง ซ้ำก็ไม่ได้ แข็ง เปื้อน

พวกเรานี้ขนาดเปลี่ยนไปบ้างแล้วนะ ประุงเสริมเติมแต่ง
 อนุโลมปฏิโลมให้พวกเราบ้างขนาดนี้แหละนะ ยังแข็งๆ กั้นเลย
 ยังเปื้อนๆ เอ๊ย ไม่มีอะไรหรอก มาอโคท มาเดี๋ยวก็นั่งฟังธรรม
 ไม่มีอะไรใหม่หรอก นั่งฟังธรรม เดียวก็กลับบ้าน เสียค่ารถค่ารา

บางคนอยู่ตั้งไกล มา ไม่มีอะไรหอก รู้แล้ว ธรรมะก็รู้ไว้ตั้งเยอะ ตั้งแยะ ปฏิบัติยังไม่หมดเลย ที่รู้ๆ อยู่ ก็ยังทำไม่ได้เลย มาทำไม เสียสตางค์ เสียเวลา ซ้ำซากอย่างเก่า ถ้ามันเบื่อ หรือว่าเซ็ง หรือว่าจะไม่มาร่วม ไม่มารวม มันปฏิเสธ มันไม่อยากมา ก็หา เหตุพวกนี้มามาก ก็จริงทั้งนั้นแหละ ถูก ไม่มีอะไรใหม่เท่าไร หอก แต่ผู้ที่ไม่ใช่ประโยชน์แค่นั้น รู้ว่าการหมั่นกันมาประชุม หมั่นกันมารวม แล้วถึงวาระก็มาระลึกถึงกัน แล้วก็มารวมกัน

คนเราในโลกนี้ มีแต่ปรุงแต่งใช้ใหม่ แปลกใหม่ไปเรื่อยๆ เพื่อที่จะได้เมื่อยมากขึ้น ทรมานมากขึ้น ตามความโง่ของ**อวิชาของมนุษย์** เขาก็คิดอย่างนั้นทำอย่างนั้น เราก็คเคยอย่างนั้น มาแล้ว แหม ใส่เสื้อซ้ำ เปื้อน โอ๊ย เซ็ง หดหู่ใจ ต้องเปลี่ยนใหม่ เขาก็หลอก ผู้หญิงนี่ยอดนักเปลี่ยน ยอดนักใหม่ๆ ง่ายๆ เรื่อยๆ พวกนี้ระวังเถอะ ใหม่มๆ ใหม่มๆ เรื่อยๆ เดี่ยวก็เปลี่ยนสามีใหม่ๆ เรื่อยๆ ยุ่งเหอะ เอาหนักๆ หน้อย นะ นี่ก็พูดหนักๆ หน้อย มันก็ช่วยตายเท่านั้นเอง เปลี่ยนอะไรใหม่ๆ มากๆ บ่อยๆ

๖ ที่เที่ยง๖๓ ๖๔ อยู่อย่างเดียวกับคือวิมุตติ

พระพุทธเจ้าตรัสสิ่งที่อยู่ในสังสารวัฏนี้ เป็นอนิจจังทั้งนั้น ยังหมุนเวียนเกิดตาย แม้แต่พระอรหันต์ มีร่างกายอยู่ก็ยังเป็น อนิจจัง จิตใจยังปรุงแต่งอยู่กับโลก โดยมีวิชชากำกับ แต่ก็ยังเป็นอนิจจัง ยังไม่เที่ยงแท้ เปลี่ยนไปตามเหตุปัจจัย ปรุงไปตาม ขั้นตอน ตามโอกาส ตามกาละ พระพุทธเจ้า ไม่ปรุงแต่งขนาดนี้ หลอกเพราะว่าฐานของคน อินทรีย์ของคน แข็งแรงกว่าพวกเรา

โลกเขาเป็นอย่างนั้น แต่ลักษณะของธรรมะนี้ การซ้ำซาก ก็รู้ว่าซ้ำซากจะเปลี่ยนไปบ้างก็รู้ว่าเปลี่ยนไปบ้าง ทุกอย่างไม่เที่ยง แม้เราไม่เปลี่ยน มันก็เปลี่ยนไปโดยสัจจะของมันเอง มันไม่เที่ยง มันอนิจจังโดยรูปธรรม แม้นามธรรม ถ้านามธรรมไม่ใช่ปรมาตถ์

ปรมาตถ์ที่เที่ยงเป็นนิยตะ มั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลง มี
สิ่งเดียวเท่านั้นคือนิพพาน **วิมุตติสมบุรณ์เท่านั้นที่ยั่งยืนเที่ยงแท้**
เป็นนิยตะ อาตมาเจอในพระบาลี ท่านใช้คำว่า **นิจจัง** ด้วย มัน
เที่ยงแท้ มีเที่ยงแท้อยู่อย่างเดียว คือ **วิมุตติ**

แม้ผู้ที่ได้รูปแบบไปแล้วตามพิธีบวช
แต่ไม่ได้บรรลุธรรม
ท่านได้เครื่องแบบไปผ่านพิธีบวชเท่านั้น
โสดาบันก็ยังไม่ได้เลย
เราต้องใหญ่กว่า ยิ่งกว่า สูงกว่า
แล้วก็ไม่กราบ ไม่เคารพ
ไม่ทำตามจารีตประเพณี
วัฒนธรรมที่กำหนดกันไว้
ไม่มีสัมมาคารวะ
ไม่มีท่าทีอะไรต่างๆ นานา
ด้วยกาย ด้วยวาจาก็ตาม
คนนั้นย่อมไม่ใช่สมณะ
ที่เป็นโสดาบัน สกิทาคามี หรืออนาคาที่แท้

ຄາດຕາມ

ວິທີແກ່ງຜູ້ປຸງພືດຮຽນ

สัญญาไขความสำคัญ

ทำไมศาสนาพุทธต้องมีวันมาฆบูชา **วันมาฆบูชา**คือวันที่พระสาวกของพระพุทธเจ้ามารวมกันโดยไม่ได้นัดหมาย พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ต้องมีวันมาฆบูชา พระพุทธเจ้าบางองค์มีวันมาฆบูชาในพระชนมชีพของท่านตั้งหลายครั้ง แล้วก็มีสาวกมาตั้งเป็นล้านนะบางองค์ พระพุทธเจ้าของเราในในยุคกาลนี้ มีมา ๑,๒๕๐ รูป ทำไมต้องมารวมกัน ต้องมาระลึกตรงกันในวันมาฆบูชาตลอดวันเพ็ญเดือน ๓ พระพุทธเจ้าทุกพระองค์นะ ไม่รู้ก็พระองค์มาก็แล้วแต่เถอะ ก็วันมาฆบูชาคือวันนั้นแหละ ที่จริงก็สัญญากันอยู่เหมือนกัน อาตมาพูดกับคุณ ก็สัญญาวันมาฆบูชาเหมือนกันต่อไปในอนาคตคุณไปเป็นสาวกของพระพุทธเจ้าในปางไหนก็แล้วแต่ ถ้าคุณเห็นความสำคัญ วันมาฆบูชาจะต้องไปพบพระพุทธเจ้า ไม่ต้องนัดหมายหรอก เป็นสัญญา **มาฆบูชาอยู่ในจิตวิญญาณของผู้นั้น คุณจะรู้ เข้าใจความสำคัญในความสำคัญ**

มันเป็นสิ่งสัมพันธมาแต่ปางใด เห็นความสำคัญใน
ความสำคัญนี้ขนาดไหน เพราะวันมาฆบูชานี้ พระสาวกที่เป็น
พระสาวกแท้ๆ ของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าท่านอุบัติขึ้น
มาแล้ว มาฆะนั้นจะต้องไปแล้ว ไม่ต้องนัดหมายหรอก นัดหมาย
ในสัญญาามาตั้งแต่วิบากใด กุศลวิบากนี้มันติดจิตวิญญาณมา
แต่ครั้งใดๆ เมื่อเราเป็นพระสาวก ยิ่งจะต้องไปในวันสำคัญนั้น
และเป็นพระสาวกองค์สำคัญด้วย ต้องไปๆ เหมือนเรานี่ มีวัน
สำคัญของเรา มีการนัดหมาย เราก็ต้องมา **คนเรานี่ ถ้ามีสัญญา
กำหนด และมีปัญญาเข้าใจความสำคัญแล้ว ไม่มีอะไรมาลบ
ล้างความสำคัญนั้นได้นะ**

จิตปรารถนาลามากเพื่อที่จะมากขึ้นไม่ใ้ให้มานี้ มันจะมี
เหตุผลเปื้อๆ เช้งๆ จะเห็นว่า แหม น่าเหน็ดเหนื่อย โอ้อโฮ
ตอนนี้อยู่ไกลเหลือเกิน อยู่ถึงขั้วโลกเหนือ โอ้อโฮ จะเดินทางมานี้
โอ้อโฮ ไกลเหลือเกิน มาแล้วก็ซ้ำซาก และเราก็เห็นความสำคัญ
อื่นอะไรต่อมิอะไร หรือว่ามีกิเลสมาล้างมาลดความสำคัญ

ถ้าเห็นความสำคัญนั้นยิ่งใหญ่ ก็จะไม่คิดถึงอุปสรรค จะมาในวันสำคัญนั้นทันที และโยงโยไปจนถึงขั้นว่า ไม่ได้นัดหมายด้วยซ้ำ แต่ทำไมจะต้องมีอย่างนี้ซ้ำซาก พระสาวกของพระพุทธเจ้าจะต้องมาพร้อมพรุ่งกันในวันมาฆบูชา ในจำนวนไม่ใช่หน่อยๆ เกิดได้ยังไง อยู่ดี ๆ จะเกิดโดยบังเอิญไม่ได้ ต้องมีเหตุ เหตุที่ว่านี่ต้องมีปัญญา รู้ความสำคัญ ต้องระลึกตัวเอง เป็นของผู้นั้น ระลึกรู้แล้ว ท่านก็มาเอง ก็จะเป็นสภาพอย่างนั้น

เรานัดหมายอโศกรำลึกก็มากัน ทั้งๆ ที่ผู้มานี้ก็รู้แล้วว่า ไม่มีอะไรมากหรอกนะ ก็มานั่งฟังธรรม บางคนไม่ได้คิดด้วยซ้ำว่าจะมาเจอธรรมชาติพวกนี้ อ้าว โอ้ มีอะไรใหม่เหมือนกันนะ โอ้ จิตพื้นต้นขึ้นนิดหน่อย บอกแล้ว ไม่เจตนาที่จะทำอันนี้ให้วันอโศกรำลึก แต่ทำขึ้นเพื่อธรรมชาติ แม้วานอื่นต่อไปในอนาคต ก็จะมีอันนี้อยู่ คอยดูแลรักษาอยู่นะ

ทวารธรรม: หิริ โอตตัปปะ

มาพูดถึงสิ่งที่เราจะตรวจตรากันดูว่า เราเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยหิริ โอตตัปปะ เป็นทวารธรรม เป็นทรัพย์แท้ หิริคือตัวละอายต่อบาป ผู้ที่ยังหยาบ ก็ละอายบาปหยาบๆ เราก็ไม่ละอายบาปละเอียด ยังละเมิด ก็เป็นตามฐาน ผู้ที่รู้ว่า เออ ใหนี่เป็นบาป เป็นของไม่ดีอยู่หรอก แต่เรายังทำไม่ได้ ก็เอาไว้ก่อน

บางคนไม่เห็นว่าเป็นบาปด้วยซ้ำ ไม่เป็นสิ่งที่น่าละอาย น่าแค้น น่าเกลียด คนมีปัญญารู้ว่าน่าแค้น น่าเกลียด น่าชาดออกแล้ว แต่ยังทำไม่ได้ เรายังอยู่ในฐานะที่จะต้องค่อยละค่อยลดในสิ่งที่ควรลดตามฐานะของเราก่อน ก็ทำตามฐานะไป แล้วความรู้สึกที่มันละอายหรือมันกลัว โอ๊ย ยังงี้เราไม่เอาละ ยังงี้เราควรจะมีเพิ่มเติม มันจะเกิดขึ้นที่ใจของเราเองจริง สิ่งอย่างนี้มีไหมในเรา

แต่ก่อนนี้เราจะต้องแต่งเนื้อแต่งตัว ดูแล้วไม่ละอายอะไร ภาคภูมิใจด้วยว่าสวย ทาปากเหมือนผีดูดเลือด นอกจากทำปากผีดูดเลือดแล้ว ยังทำบ้าๆ บอๆ ทาสีอะไรอื่นก็ได้ อย่าว่าแต่สีแดง

เลยนะ ธรรมดาเนี่ย มันมาจากสีชมพู เป็นสีที่ธรรมชาติ สีสด แดง มีเลือดฝาดอะไรเนี่ยมันน่าดู หนักเข้ามันไม่ใช่เลือดฝาดหรอก มันเลือดสดๆ เลย ทาแดงแปร์ด แดงแปร์ดก็ไม่พอ ทีนี้ผสมสีนั้นสีนี้ ดีไม่ดีทาดำก็ได้ด้วย เออ มันบ้าดีไว้ย ทาปากสีดำ และมันสวยตรงไหน เขาก็ว่าสวย ว่าแปลก มันก็เรื่องสมมุติ เราไม่ละอาย แต่งอะไรต่ออะไรไป ทำอะไรต่ออะไรไป กินเหล้าเมายา เสรีจแล้วก็รู้เนาะว่า กินแล้วก็เมา เดินโซเซ น่าอาย แต่เขาไม่อาย ความมอยากมันมีอยู่ แล้วก็ไปทำเข้าจนได้

ถ้ามีหิริ มีโอตตบปะ ก็จะทำให้กินเข้าไปทำไม ใจเราอยากเหอ ใจเราอยากนี้ เราลามกแล้วนะ เราอยากแล้ว ก็ไปกินนี้ บำเรอเนี่ย ทั้งๆ ที่เป็นของไม่ควรกิน ไม่น่ากิน ไม่น่าใช้ ไม่น่าเป็น ไม่น่าทำ ไม่น่ามีกรรมกิริยาอย่างนี้ เรารู้อย่างนี้แล้ว เราจะละอาย เออ ไม่ทำแล้ว กิริยาอย่างนี้ กรรมอย่างนี้ ไม่เอาละ หิริ มันจะละเอียดอีก มันจะจริงจัง หิริการละอาย จนถึงโอตตบปะ มันเกรงกลัว เฮ้ย ไม่เอา ทำอย่างนี้ ไม่เอาละ มันเป็นภัยต่อกรรม มันเป็นบาปเป็นกรรมที่แท้จริงนะ ไม่เอาละ คุณจะไม่ลดจะละจริงๆ

เรารู้สึกจริงๆ ไหม เกิดที่ใจของเราบ้างไหม มีมากหรือน้อยตามฐานะ ฐานะโสดาบันก็มีหิริโอตตัมปะตามฐานะ อย่างนี้เราไม่เอาแล้ว เราไม่ทำแล้ว กรรมกิริยาอย่างนี้ สภาพที่จะมาเกิดกับเราอย่างนี้ เราไม่เอาแล้ว คุณจะเกิดหิริโอตตัมปะจริงๆ

ต้องศึกษาให้ลึกซึ้งขึ้นนะ อะไรควรละอาย อะไรควรละเว้นออก อะไรควรลดลงมา หัดเล็ก หัดละ หัดลด หัดเว้นขาด ควรตั้งศีลให้ตนเองว่าหยุดอันนี้ดูสักทีซิ เลิกอันนี้เสียทีซิ คุณต้องหัดเล็กทั้งนั้นนะ เลิกยืนอย่างนี้ เลิกนั่งอย่างนี้ เลิกนอนอย่างนี้ เลิกแสดงกิริยากายอย่างนี้ เลิกพูดอย่างนี้ เลิกทำที่ท่าอย่างนี้ ทำท่าที่อย่างนี้ รู้สึกว่ามันอโรยหรือมันติด หรือมันไม่ดี เราก็เลิกเสีย หัดฝึกเลิก สังวรระวาง หิริโอตตัมปะนี้เป็นตัวที่เกิดทั้งปัญญา และเป็นหลักเกณฑ์ของศีล

คุณเกิดหิริมีโอตตัมปะแล้วว่า ใ้ฉันควรเลิก ควรเว้น คุณก็ตั้งศีลให้ตัวเองได้ หิริโอตตัมปะจะเกิดตามภูมิปัญญา เป็นเทวดาสูงขึ้น ก็เกิดหิริสูงขึ้น โอตตัมปะสูงขึ้น

สิ่งที่ควรรำลึกในวชิระโศกรำลึก

วันนี้ระลึกหรือรำลึกไปด้วยว่า มันมีอย่างนี้ใหม่ ถ้ามีเราก็ได้ เราก็เป็นแล้วตามฐานะ พวกนี้คือหิริโอดตัมปะ ที่คุณจะต้องทำทั้งนั้น แล้วก็มาตั้งสติให้ตัวเอง เมื่อตั้งสติแล้วก็ปฏิบัติ เรียนรู้องค์ประกอบเรียกว่า **พาหุสัจจะ** หรือ สุตตะ ความเป็นผู้สดับตรับฟังมากหรือศึกษาเล่าเรียนมาก รู้ประกอบเพิ่มเติมขึ้น แล้วคุณก็ปฏิบัติเกิดผลจริง ศิลก็บริบูรณ์ขึ้น รู้จัก **จาคะ** คือการสละออก สละออก มีศรัทธาและปัญญากำกับอย่างแท้จริง นี่คือ ทรัพย์แท้ ๗ ประการ

ทรัพย์แท้ ๗ ประการ มีอะไรบ้าง ศรัทธา ศิล หิริ โอดตัมปะ สุตตะ จาคะ ปัญญา อธิบายไปแล้วโดยนัยพิสดาร ชับซ้อน ตั้งแต่เอาหิริโอดตัมปะเป็นแกน มันเกิดนะ มันเกิดที่ใจของเรา เราจะเกิดปัญญา **ปัญญานี้มันซับซ้อนอยู่ทุกๆ ตัว** และศรัทธาก็ต้องมีปัญญา ศิลก็ต้องมีปัญญา หิริก็ต้องมีปัญญา โอดตัมปะมีปัญญา เราจะหิริอะไร จะโอดตัมปะอะไร สุตตะยังตัว

ขยายความรอบรู้ จาคะก็ต้องมีปัญญา ควรจาละ ควรสละออก
อย่างไร มันประกอบอยู่ตลอดเวลา

แล้วเราก็ตั้งศีล ตั้งหลักเกณฑ์ให้ตัวเองประพฤติ ลองเลิก
ดู เราหัดเลิกใช้อันนี้ซิ หัดเลิกทำอันนี้ซิ อย่าใช้เลยอย่างนี้ เลิก
ใช้เสียเถอะ เราไม่ใช้อันนี้จะเป็นได้ไหม จะอยู่ได้ไหม จะรอด
ไหมนะ แต่อย่าถึงขั้นไม่ใช้เสื้อผ้าเลยนะ มันมากไปนะ เอาใช้
เสื้อเก่า เสื้อใหม่ไม่ต้องละ อะไรวางนี้เป็นต้น

เรารู้ว่า กรรมกิริยาอย่างนี้ไม่ดีนะ อย่าทำเลย อะไ
แล้วแต่ หัดไปทั้งนั้นแหละ กรรมกิริยาอย่างโน้นอย่างนี้ อะไที่
เราเข้าใจแล้ว เราก็ตั้งศีลขึ้นมา ควรละเว้น อย่างนี้เราทำไม่เป็น
อย่างนี้เราทำไม่ได้ แต่ดีนะ ถ้าเราได้ทำกิริยาอย่างนี้ ได้มีอย่างนี้
ดูบ้าง ทำอย่างนี้ดูบ้าง ดีนะๆ ใช้อย่างนี้ดูบ้าง แล้วมันจะเจริญ
มันจะประเสริฐ ก็ลองดู ตั้งดู ทำสิ่งที่ทำให้เจริญยิ่งขึ้น สิ่งทีละก็
ทำให้ยิ่งขึ้น

เมื่อปฏิบัติศีลแล้วจะเกิดผลอะไรอย่างไร มีองค์ประกอบ
ในความรู้มากขึ้น เป็นสุตะ เสร็จแล้วเราก็ละได้ จาคะได้ สิ่งที

จากะ สิ่งที่มีน้คง ปรับปรุงตนเองขึ้นไปได้ ก็ได้ แล้วจะเกิดผล
เกิดปัญญาเข้าใจ โอ เกิดเป็นผลดีอย่างนี้ หรือผลเสียมันเป็น
อย่างนี้เล่า เรากก็ได้เลิกผลเสียหมด มันเป็นผลดีอย่างนี้ เรากได้
ได้รับผลดีอย่างนี้เป็นต้น

หิริโอตตปะจึ่งเป็นตัวสำคัญมาก ไม่ใช่เรื่องตั้นๆ นะ
เราจะเป็นผู้ประพฤติทางกายบริสุทธิ์เปิดเผยได้ ไม่มีความผิด
เป็นอันสำรวมดีแล้ว ไม่ยกตนข่มผู้อื่นด้วยคุณข้อนี้ เราจะมา
ประพฤติกายบริสุทธิ์ ก็หมายความว่าเราเข้าใจแล้ว เราประพฤติ
จนกระทั่งกายก็เป็น วจิกก็เป็น

อาตมานี้ หลายอย่างกายยังเป็นไม่ได้ ยังไม่สมบูรณ์ ยังมี
กรรมกิริยาที่ควรละเว้นอยู่อีกตั้งหลายอย่าง พวกคุณก็คงจะรู้นะ
แล้วมันก็ยังตัดไม่ขาด ยังเลิกไม่ได้ และดูท่าทีลีลายังดูไม่ดี
เท่าไร้อ อาตมาจะต้องฝึกฝนกายกรรม ทำท่าทีลีลา ให้มีมาด
มีท่ามีที มีลีลาเยื้องกราย การเอี้ยวแขน ไกวขา การเดินการเหิน
ต้องฝึกฝนอีก

พระพุทธเจ้านี้สมบูรณ์หมด กายบริสุทธิ์บริบูรณ์ ท่าที
ลีลา จะแสดงมือแสดงไม้อะไรออกไป ในกาลเวลานั้นกับผู้นั้น

ผู้นี้ มันจะดูดีไปหมด ดูเป็นความสอดคล้อง ดูเป็นสิ่งที่ส่งเสริม
สร้างสรรค์ มีฤทธิ์มีอำนาจประกอบชู้ให้เกิดฤทธิ์เกิดผล

กายกรรมทำยังงี้ประกอบไปร่วมด้วย ก็เป็นสิ่งเสริม เป็น
องค์ประกอบที่เชื่อมให้มีน้ำหนักต่อสาระสัจจะอันนั้น ดีๆ ผู้
ได้รับสื่อสัมผัส รับสื่อเอา จะเกิดผลสูง เรียกว่าฤทธิ์ เรียกว่า
ปาฏิหาริย์เลย

อาตมายังไม่มีมาก ปาฏิหาริย์ก็ยังไม่มาก อย่าวว่าแต่
กายกรรมเลย วชิพุดอย่างนี้ บางทีคนฟังนี้หูหັกไปเลย โอย
แทนที่จะศรัทธา กลับหมดศรัทธาไปก็มี อย่างนี้เป็นต้น เป็นสิ่ง
ละเอียด มีอีกเยอะ กายกรรม วจกรรม ที่จะต้องทำให้บริสุทธิ์
บริบูรณ์ แล้วก็ไม่มีสิ่งที่ต้องปิดบัง เปิดเผยได้ ทำเมื่อใดก็เป็น
ความเหมาะสม ความประมาณ มีความประมาณประสมออกได้
อย่างดี เปิดเผยออกมาได้ทุกเมื่อ หาช่องทะลุมิได้ นี่แปลจาก
พระบาลีว่า น ฉิทฺทวา หมายความว่า ใครจะมาหาช่อง ทารอย
หามุมที่จะเอามาใช้ติเตียน เอามาใช้ข่ม เอามาใช้หักล้างไม่ได้
แย้งไม่ได้ ท่านพร้อมทั้งกายกรรม วจกรรม มโนกรรม ถึงขั้น

เปิดเผยออกได้แล้ว ผู้อื่นจะเอาสิ่งนั้นหาซ่องหารอยที่จะเอามา
ติเตียนว่า เป็นอันสำรวมดีแล้ว (สฺวุโต) สำรวมไปอย่างพอเหมาะ
พอดีทุกอย่าง

นี่ เรามาอธิบายเรื่องของความเป็นสมณะ สภาพที่เป็น
มลทิน ๑๒ อย่าง ให้พวกเราได้ฟัง เราจะได้ไปตรวจตรา ละ เลิก
เพราะมันเป็นมลทิน และเราก็จะต้องรำลึกความเป็นสมณะ ว่า
เรามี ๑๒ อย่าง ที่จะทำให้ยิ่ง ทำให้สูงขึ้น สมบูรณ์ขึ้น ก็เป็นแนว
ละเอียดที่จะเจริญถึงความเป็นสมณะอย่างนี้ **เราจะรำลึกกัน
ตลอดเวลา ไม่ใช่วันนี้เท่านั้น**

ฆราวาสก็เป็นสมณะได้ที่อาตมาได้พูดไปแล้ว เราได้
รำลึกว่าเราจะเกิดสมณะ ไม่ใช่เอาวันนี้เป็นวันเกิดวันเดียว ให้มี
การเกิดได้ทุกๆ วัน แต่วันที่สำคัญ ที่เรานัดว่าเป็นวันที่มา
ทบทวน เป็นวันที่มาพบกัน เป็นวันที่จะได้มารำลึกถึงการเกิด
สมณะ เมื่อเราปฏิบัติได้ เราละเว้นอะไรที่ไม่ดี แล้วเราจะทำ
อะไรให้ยิ่งขึ้น ให้ถึงความเป็นสมณะที่มีความบริสุทธิ์ สะอาด ใน
กาย วาจา ใจ เราก็อันนั้น

ก'ว่าจะถึงกรรมอันไหนบอกพร่อง

อาตมาอธิบายตรงนี้ยาก อย่างที่อาตมาพูดแล้วว่า แม้แต่อาตมาพูดนี้ เป็นเชิงชม แต่ผู้ที่ปรุ้งทั้งภาษากริยาทำที่จะดำเนินก็ตาม ดำเนินผู้นั้นผู้นี้ อย่าง**พระพุทธเจ้าจะดำเนินใคร ท่านเหมือนกะพอเหมาะพอดี ไม่รู้สึกว่าจะชมเขาเลย** ผู้ฟังมีศรัทธาด้วย ก็ยิ่งรู้แล้วว่า ผู้ฟังมีศรัทธามาก อาตมาพูดกะพวกคุณนี่ เป็นเชิงชมผู้อื่นนี่นะ หลายคนที่ในพวกเรา อาตมาเชื่อว่า คุณของท่านไปชมเขาแล้ว คุณจะรู้สึก แต่หลายคนบอกไม่หรรษา ถูกแล้วละ ท่านพูดถูกแล้วละ ไม่รู้สึกว่าจะอาตมาไปพูดชมเขา นี่ก็เป็นศรัทธาในปัญญา ที่คุณยกให้ตามฐานของพวกคุณ อาตมาต้องประมาณแล้ว มีสิบคนก็ต้องประมาณสิบคน มีร้อยคนก็ต้องประมาณร้อยคน ว่าพูดแรงพูดหยาบ พูดที่มีลีลาอย่างนี้ขนาดนี้นะ ใครจะยกให้อาตมาเท่าไร อีกก็คนจะยกให้ อาตมาก็ต้องประมาณ

สำหรับพระพุทธเจ้า ท่านตรัสนี้ท่านก็ประมาณเหมือนอาตมาประมาณ แต่ท่านประมาณได้ดีกว่าอาตมา คนจะไม่รู้สึก

เลยจะไปชมเขา นี่แหละเรียกว่า ไม่ยกตนข่มผู้อื่นด้วยคุณชื่อนี้ แต่แสดงกายกรรม วชิรกรรมออกไป ทำทีลือลาอย่างนี้ จะไม่รู้ลือกันว่าไปชมเขา

ท่านประมาณแล้วในบริษัทขนาดนี้ และพูดไปในขนาดนี้ ทั้งๆ ที่ท่านชมเขาแหกกลาญเลย อย่างที่อาตมายกมาให้ฟัง ท่านก็ตรัสไว้เยอะเลย **ถ้าจะชมใครว่า มีศีลวิเศษแล้ว ก็ต้องชมเราคนเดียวนี้แหละ เลิศยอดกว่าเพื่อน ไม่มีใครเหนือกว่า** พูดลอยๆ มาอย่างนี้ ถ้าไปพูดลอยๆ กับคนที่เฟ่งโทษ ในคนที่ไม่ศรัทธาพระพุทธรเจ้า เขาจะเฟ่งโทษ ใช้ไหม นี่มันอวดดิชะมัดเลย ใช้ไหม มันว่าไม่มีใครเทียบจริงๆ ใช้ไหม คุณฟังดีๆ

สิ่งแวดล้อมจึงเป็นข้อมูล เป็นองค์ประกอบที่เราจะต้องเข้าใจว่า เราจะแสดงอย่างไร แค่นั้น ที่จะประกอบกายกรรม วชิรกรรม ที่จะไม่เป็นเชิงข่มผู้อื่น **อาตมาก็ไม่เก่งพอ และพวกคุณก็มีทั้งที่ศรัทธามาก ศรัทธาน้อย** ขนาดพวกเรานี้มากันนี่ เป็นคนกันเองเยอะแล้วนะ ถ้ายังไปในที่อื่น อาตมาพูดอย่างนี้น่ะเธอ แม้จะพูดเบาอย่างนี้ก็ยังไปชมเขาเลย ไม่ต้องขนาดนี้หรอก พูด

เบาว่านี่ ยกตัวยกตนน้อยกว่านี้ ยังเป็นเชิงข่มเขาเลยนะ นี่ก็
น้อยลึกลงละเอียดยั้ง

**เราจะมีความประพุดติทางกาย ทางวาจา ทางใจ บริสุทธิ์
เปิดเผยได้ ไม่มีความผิด เป็นอันสำรวมดีแล้ว ไม่ยกตนข่มผู้อื่น
ด้วยคุณข้อนี้**

ค่านิยมเขาเข้าใจว่า พระดีต้องไม่พูดเสียดสีใคร ไม่พูด
กระทบใคร ไม่พูดมาก ไม่ทำอะไรมากหรอก อยู่ในที่สงบ ไปอยู่
ป่าช้า ไปอยู่หนึ่ๆ ๆ กลุ่ม หนีโลกไป มาพูดอะไร มายุ่งอะไรด้วย
กับสังคม มายุ่งอะไรกับการเมือง มายุ่งอะไรกับเศรษฐกิจ มายุ่ง
กับอะไร ดุชิ มาทำเกษตร มาทำการค้าขาย พระอริยะอะไรวะ
เขาก็พูดแน่นอน แต่อาตมาเอง **อาตมาไม่มีปัญหา อาตมาเข้าใจ
อยู่ว่า อาตมาต้องนำพาพวกเราทำ**

สัมมาอาชีวะ

เอาตมายุक्तตัวอย่างตัวเองก่อน เพราะว่าป็นหลักยอด ในสมณะเราก็จะต้องมีการกระทำ ที่เอาตมาพาทำอยู่ พวกเราฆราวาสก็ยั้งต้องหย่อนกว่านั้น มีอาชีพที่หย่อนกว่า ที่เอาตมาพาเป็น และจะต้องเข้าหาบริสุทธิ์ เปิดเผยได้ อาชีพของเราเนี่ย เปิดเผยได้นะ บางคนจะมีหิริโอตตปปะในอาชีพที่ทำอยู่

อาชีพของคุณบางคนนี่ ถึงขั้นไม่โกหก ไม่หลอกลวง ไม่กุกุหนา ลปนา แล้วก็ตาม ยังมออบตนอยู่ในทางพิตบั้ง นิปเปสิกตา มีการตลบตะแลงอยู่บ้าง เนมิตตกตา ยังรู้สึกละอาย อยู่เหมือนกัน รู้สึก แหม เราก็ยั้งคูชิ ยั้งเอาเปริยบเอารัตนะ ยั้งไม่บริสุทธิ์บริบูรณั ยังมีลิลลาโกงๆ มีลิลลาเอาเปริยบอยู่บ้าง บางคนจะรู้สึก บางคนก็ไม่มีแล้ว แม้แค่ตลบตะแลงก็ไม่มี เราไม่ได้ทำเลย เราทำตรงทุกอย่ง

เราอาจจะรับเงินเดือนอัตราของเรา เอาไปใช้จ่าย ทำบุญ ทำทาน ไม่ได้เอาเป็นของเราอยู่ แต่เพียงว่า เรารับมาก็จริง ตาม

อัตราก็เราไปแก้ไขเขาไม่ได้ แต่เราก็ใช้จ่ายส่วนตัวของเราไม่เปลือง ไม่ผลาญ ประหยัด นอกนั้นก็เอาไปเป็นประโยชน์ เกื้อกูล บริจาค หรือช่วยเหลือเพื่อฟายเป็นบุญต่อไป โดยที่ตนเองไม่ได้ทำเพื่อตัวเอง คุณก็สบายใจ

ส่วนกรรมกิจยาอื่นๆ ใดๆ คนอื่นเขาทำก็เป็นเรื่องของเขา เราไม่ได้ทำอะไรที่มันไม่ดี ไม่ชอบมาพากล เราไม่ทำ ยืนหยัด ยืนยัน จะไล่ออกก็ไล่ แต่เราก็ดีจนเขาจะต้องเอาไว้ เราไม่ทำด้วย จนรู้ในบริษัทเดียวกัน ในที่ทำงานเดียวกัน เขาไม่ให้เราทำสิ่งทุจริตแน่นอน และเราก็ไม่ได้ทำ จะอยู่อย่างนั้นก็ตาม

คุณไม่ได้ทำผิด แต่คุณก็ยังอยู่ในวงการของเขา คุณก็ยังบวกลบคุณหาร ทำงานสอดคล้องกับเขา **คุณก็ยังมอบตนอยู่ในทางผิดอยู่กะเขา** เขาจะผิด คุณไม่ผิดก็จริงอยู่ แต่เขาผิด คุณก็อยู่กับคนผิด ทำอาชีพอยู่กับคนผิด มอบตนอยู่ในกลุ่มของคนผิด เราก็ละอาย เราก็ลาออกดีกว่า

สุดท้ายคุณมั่นใจว่า ไม่ต้องไปเอาหรอก รายได้นี้ ไม่ต้องไปทำหรอก กรรมกิจยานี้ งานดีกว่านี้มันก็มีอีก คุณก็เห็นทางว่างานนี้มีอีก ไปทำอาชีพที่ดีกว่านี้ ลดกว่านี้ได้ คุณก็ไม่แคร์ใน

เรื่องรายได้ ไม่แคร์ในเรื่องฐานะ ไม่แคร์การงาน ไปหาการงานที่ดีกว่า จนกระทั่งสุดท้าย ไม่ต้องมีรายได้เลย แล้วก็ทำการงานที่ประเสริฐกว่าไปอีก เลื่อนชั้นขึ้นมา

แม้แต่ ลาภณ ลากัง นิซิงคิงสนตา ไม่ต้องมีผลตอบแทนจากการทำงานก็ได้ เราก็จะทำ เอามาเปิดเผย หลายคนออกมาจากงาน ไม่ได้ทำงานมีรายได้ สัมมาอาชีวะ ถึงขั้นพ้น **ลาภณ ลากัง นิซิงคิงสนตา** แต่ยังมีข้อสุดท้ายที่ยกตนข่มท่าน แม้ไม่ยกตนข่มผู้อื่น ฉันทลาออกจากงานแล้วใจเป็นยังไง มันข่มเขาอยู่ในที่ใหม่ รายได้ของฉันตั้งเป็นหมื่น เป็นแสนนะ เท่านั้นเท่านั้นนะ ฉันทลาออกจากงานแล้ว ข่มเขาในที่เปิดเผยนะ เปิดเผยได้ แต่ยังมีข่มเขา ไม่บริสุทธิ์ มีช่องให้อาตมาท้วงได้ นี่เรียกว่าหาช่องทะเล่ได้ (ฉิททวา) เป็นอันไม่สำรวมดีแล้ว (น สฺวุโต) ไม่ยกตนข่มผู้อื่นในคุณชื่อนี้ แต่ก็ไปยกตนข่มผู้อื่นในคุณชื่อนี้ เราก็จะต้องรู้อาการกิริยาทางใจ ทางกาย มีลีลาพวกนี้ มีอาการเหล่านี้ ประกอบใหม่ นี่สิกซึ่ง

ลักษณะของอาชีพนี เราจักเป็นผู้เลี้ยงชีพบริสุทธิ์ มีอาชีพ หรือการเลี้ยงชีพนี้บริสุทธิ์ถึงขนาดนี้ละ เป็นอาชีพที่เปิดเผยได้ และเราก็เปิดเผย พวก ชมร. (ชมรมมังสวิรัต) พวกพลังบุญ พวก มาทำงานอยู่ที่วัด ทำงานอยู่ในโรงงานพวกเรานี้ละ เป็นอาชีพที่ เปิดเผยได้ เปิดเผยแล้วก็คุยมั้ เบ่งข่ม ยกตนข่มท่าน สำรวมยัง ไม่ดี หาช่องทะเล่ได้ละ หมายความว่า เราเอามาต่อว่า ดีเดียน ท่วงดึงได้ อย่างนี้เป็นลักษณะที่ละเอียดล่อ ต้องตรวจตรา รู้ อากาณลีลาของกรรมกิริยา แม้อากาณในจิตที่เรายังมีเชิงไปข่ม คนอื่น คำตรัสของพระพุทธเจ้านี้ ลึกซึ่งละเอียด เรียนรู้แล้วก็ฟัง

อภัยนภกธรรม ๓: ธรรมะที่ปฏิบัติไม่ผิด

วันนี้เอาตมาขยายความให้ฟังอีกมาก เพิ่มเติมขึ้น ไม่ใช่ วันนี้เท่านั้น ต่อๆ ไปในอนาคต ก็มานั่งฟังธรรมยังงี้ มีโอกาส มีเวลาดี ๆ ก็จะนั่งฟัง เราก็ตั้งใจฟังดี ๆ ด้วยนี้ ก็จะได้รับชัชชาบ

**ธรรมะของพระพุทธเจ้าที่ลึกซึ้ง สุขุม ประณีต คัมภีรา ลึกซึ้ง
ทุกทัสสา เห็นได้ยาก ทุรุษุโพธา ตามรู้ได้ยาก**

อปฺปนกธรรม ๓ ธรรมะที่ปฏิบัติไม่ผิด ๓ ข้อ เป็นสภาพ
ธรรมที่ไม่เสื่อม เราได้เรียน เราได้ประพฤติ เรามืออยู่ใหม่

อินทริยสังวร จะทำงานทำการ ประกอบภารกิจอะไรอยู่
ก็แล้วแต่ คุณก็สังวรในตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ สำรวมกายกรรม
วจีกรรม มโนกรรม

โภชนมัตตัญญูตาเกี่ยวกับศีลข้อ ๖ โดยตรง ศีลข้อ ๖
ท่านให้กำหนดเวลาในการบริโภค จะกินวันละกี่ครั้งก็หนัก
กำหนดให้ตัวเอง บางคนกำหนดประเภทอาหารที่จะกินด้วย จะ
ไม่กินของไม่มีประโยชน์ ของที่เป็นโทษต่อร่างกาย หรือแม้แต่
ของที่เราติด เราชอบ เรากังวลเว้นบ้าง โภชนมัตตัญญูตา
หมายความว่าให้รู้จักประมาณในการบริโภค ทั้งเครื่องบริโภคก็
คืออาหารการกินและเครื่องอุปโภค ก็คือเครื่องใช้ไม่สอย มาก
น้อยเกินไปหรือไม่ อันนี้ก็ต้องดู มันมากอยู่นะ เราลองลดลงดูซิ
จะเป็นยังไง ไม่มีดูซิ จะเป็นยังไง จนเราแน่ใจว่าไม่มีก็ได้ มีก็ได้

สุดท้ายเราก็เอาพอเหมาะ สมัยนี้ตกแต่งประดับประดาของกินของใช้จนเพื่อเกินไปมากแล้ว ยกตัวอย่างแว่นตาเนี่ย อาตมาก็ตกลงเอาพอเหมาะ เราไม่มีจิตใจไปติดว่ามันสวย มันงาม มันเท่ มันหรู มันใหญ่ มันเฟื่อง เราต้องพิสูจน์กิเลสในใจของเราจริงๆ เรายิ่งจะรู้ว่าเราเองเราควรจะลด เป็นตบะของเรา ก็ทำไป เราไม่มีปัญหาแล้ว เราไม่ติดไม่ยึดแล้ว เราจะใช้มันตามสมควร เรายังจะต้องใช้มันอยู่ มันจะเกี่ยวพันกับเราอยู่ เราก็ต้องพิจารณาพิสูจน์ ทดสอบ อบรมตน อย่าให้มันมีฐานะแห่งการ ตกแต่งหรือสังขาร หรือการประดับประดาที่เฟื่องเกินไป มันน้อยไปไม่เป็นไร น้อยไปเนี่ย คุณทนได้อยู่ แล้วก็ไม่เสียงาน ไม่เสียผลไม่เป็นไร ถ้าน้อยไป งานก็เสียผล สรีระก็เสียด้วย ตนเสียสุขภาพ ทรมาณร่างกาย ก็ไม่ดี อย่างนี้ก็ไม่ควร แต่ถ้าน้อย สรีระสุขภาพก็ไม่เสีย งานก็ไม่เสีย น้อยไปต่อได้อีกด้วยซ้ำ นี้อธิการพิจารณา และวิธีการที่จะปรับปรุงให้แก่ตนเอง มากไปนี่แหละ มันไม่ค่อยรู้ตัว มันมากก็นึกว่าพอดีอยู่เรื่อยเลย ทั้งทั้งที่ลดน้อยกว่านั้นก็ได้อีกก็ไม่ค่อยยอมลดน้อยลง เราก็พิจารณาถึงโทษเนรมัตตัญญูตา หรือเครื่องอุปโภคบริโภคแกชีวิต เราก็จะได้เจริญ

สิ่งเหล่านี้แหละเป็นเครื่องเตือนให้เรา มีสติ ตื่นอยู่ รู้ตัว **ชาคริยานุโยคะ** เราจะต้องรู้ต่อการกระทบสัมผัส action / reaction ทั้งหลายแหละ แล้วมันจะก่ออกุศลหรืออกุศลในทางกาย วาจา ใจอย่างไร โดยเฉพาะใจ ที่มีปัญญาตรวจตรา รู้แล้ว เราก็เห็นว่า เออ กระทบไม่ดีแล้ว มากไปแล้วนะ **อย่างนี้เป็น การกระทำที่เป็นอกุศลกรรม เป็นทุจริต เป็นความไม่ดีแล้ว รีบรู้ตัว รีบแก้ไข รีบปรับ ปรับได้ทันที ปรับอย่างมฤกษุเต แว่วไว กัมมนิเย เหมาะควรแก่การงาน เป็นผู้รู้จักประกอบพร้อมด้วย สติสัมปชัญญะ** จึงจะเกิดได้แน่นอน เราจะตาม**ชำระจิตให้ปราศจากนิวรณ์ ๕** ก็แน่นอน เป็นธรรมตัวหนึ่ง ที่จะต้องชำระ นิวรณ์ ๕ อย่างหยาบ กลาง ละเอียดจนถึงอาสวะให้หมดไป เราจะเป็นผู้**ได้บรรลุนิพพาน ๔** ให้เป็น**สัมมาสมาธิ**

อปัณณกรรม ๓ นี้เป็นภาคปฏิบัติที่ไม่เสื่อม มีประโยชน์ ถ้าปฏิบัติอย่างมีปัญญา มีการสำรวมอินทรีย์ โภชเนมัตตัตถุญจตา **ชาคริยานุโยคะ** **อย่างนี้ เป็นผู้ที่เจริญอยู่แท้จริง เรียกได้ว่า สมณะ**

วิชา ๓ ของพระอรหันต์

ฌานอย่างพระพุทธเจ้า ไม่ใช่ฌานอย่างหลับหูหลับตา เป็นฌานลึมตา เป็นฌานที่รู้จักทวารทั้ง ๖ รู้จักการกระทบสัมผัส รู้จักอาการลึงคะ นิमित รู้จักรูปนาม รู้จักสิ่งที่เกิดทางกายทางวาจา แม้แต่อาการทางจิต วิเคราะห์กิเลส วิเคราะห์สภาพอาการที่ไม่ดี เป็นอกุศลกรรมทางมโน อกุศลกรรมตั้งแต่หยาบกลาง ถึงละเอียด วิเคราะห์ได้ แล้วก็**ต้องละอกุศลกรรม**เหล่านั้น ออกได้เรื่อยๆ เรียกว่าทำฌาน เรียกว่า**ปฏิบัติให้เกิดฌาน เกิดการเพ่งเผา**

ฌานนี้ เพ่งรู้ สังวรสำรวม แล้วก็มิมีมุกฎเต มีการตรวจด้วยญาณ ด้วยอธิปัญญา ตรวจอาการที่เป็นตัวไม่ดีไม่งาม แล้วก็เผาหรือเพ่งทำลาย ทำลายได้ก็เรียกว่า**ฌาน ๔** เจริญขึ้นเรื่อยๆ เราจะเป็นผู้บรรลุนิพพาน ๓ (เตวิชโช) บุพเพนิวาสานุสติญาณ จตุปปาตญาณ และอัสวัทขยญาณ

ญาณ ๓ นี้ชื่อเตวิชโช เราต้องใช้ตลอดเวลาเนะ แม้ว่าจะไม่สามารถระลึกถึงญาณ หรือ **วิชา ๖** เรียกว่า **อภิญญา ๖** เราจะไม่ระลึกถึงวิชา ๘ ที่อาตมาว่าถึงวิชา ๙ นี้ ก็ศึกษาวิชา ๓ มี**บุพเพนิวาสานุสติญาณ** คือ ญาณที่ตามรู้ความเป็นอยู่ในอดีต ระลึกย้อน ตรวจตรา เมื่อวานนี้ ชั่วโมงที่แล้ว เดือนที่แล้ว ปีที่แล้ว ชาตินี้ ตั้งแต่ที่เกิดมา ทบทวนดู เอ้ แต่ก่อนนี้กับเดี๋ยวนี้ เรามีความชั่วความไม่ดี อกุศลอะไร ทุจริตอะไร แล้วเรารู้ชัดรู้เจนนั่นเกิดมันดับเป็น**จตุปปาตญาณ** คือ ญาณที่รู้ความเกิดความดับ อกุศลทุจริตต่างๆ เดี่ยวนี้มันตาย มันดับ มีแต่กรรม กิริยาที่เกิดใหม่ เป็นกุศล สุจริต เห็นความเกิดความดับจนถึง **อัสวักขยญาณ** คือ ญาณที่รู้ความหมดสิ้นอาสวะ ญาณที่เห็นอาสวะสิ้นไปแล้วอย่างแท้จริง ไม่ได้ผิดเป้าหมาย ไม่ได้ผิดสภาวะ อ่านสภาวะออก เห็นสภาวะอาสวะสูญสิ้นไป ไม่เกิดอีก

ถ้าคุณไม่รู้ด้วยตน เป็นปัจจัยตัดัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ ไม่รู้ตนของตนด้วยตนอย่างอาตมาว่านี่ คุณเป็นสมณะสมบุรณ เป็นสมณะถึงขั้นสมณะที่ ๔ คือเป็นพระอรหันต์ไม่ได้

แม่โสดาบันก็ต้องศึกษา ต้องรู้ตัว คนอื่นบอกเราเป็น
 โสดาบัน นั้นยังไม่ใช่โสดาบัน ต่อให้พระพุทธเจ้าบอกว่า
**คุณเป็นพระโสดาบันแล้ว ก็ยังไม่ใช่ เพราะยังไม่มีปัจจัยตั้ง
 เวทิตัพโพ วิญญูติ** เรายังไม่เกิดญาณรู้เองตามความเป็นจริง
 เรารู้บัญญัติผู้อื่นบอกให้เท่านั้นเอง รู้แค่ภาษาว่าโสดาบัน แต่
 เรายังไม่รู้ลักษณะอาการของจิตวิญญาณโสดาบัน มันต้องอะไร
 ตายแคไหน และกิเลสเราตายจริงหรือเปล่า อะไรตาย อะไรเกิด
 คุณยังไม่มีจุตูปปาตญาณ ญาณที่รู้ความตายความเกิด ไม่มี
 บุพเพนิวาสานุสติญาณ ญาณที่ตรวจตน สิ่งที่เคยเกิดเคยดับ
 มาแล้ว มันเกิดมันดับอยู่ คุณก็ตรวจไม่เป็น ระลึกไม่เป็น

เมื่อวานนี้กิเลสเรายังเกิดอยู่เลย วันนี้มันไม่เกิดอีกแล้ว
 ต่อไปพรุ่งนี้ มะรินนี้ อีกหลายวัน คุณก็ตามตรวจตนเอง โอ มัน
 ไม่เกิดมาตั้งแต่เมื่อวานแล้ว ยิ่งคุณระลึกได้ตั้งแต่ชาติที่แล้ว มัน
 ก็ดับมาตั้งแต่ชาติที่แล้ว ตายสนิทมาจากชาติที่แล้ว คุณก็ยิ่งจะ
 มั่นใจ แม้ไม่ชาติที่แล้ว ชาตินี้ก็ระลึกไปเถอะ ระลึกย้อนไปได้
 เรียกว่าผู้รู้รูปนาม อาการอย่างนี้ทางจิตของเรา ที่เรารู้ว่ากิเลส
 มันตายจริง ๆ นะ มันไม่เกิด ถูกกระทบยั่วชวน แหม คราวนี้เขา

ยั่วชวน มีสิ่งมายุมายั่ว มันก็ไม่เกิด ตรวจยังงี้ก็ไม่เกิด มันตาย
จริง ๆ ตายอีหลิอีหลอ ภาษาอีสาน อีหลิแปลว่าจริง อีหลอกก็เป็น
คำเสริมเข้าไปอีกที ว่ามันจริง ๆ ๆ ภาษาไทยภาคกลางก็ว่า มัน
จริง ๆ ๆ ๆ เลยนะ คุณจะต้องมีญาณเห็นของจริงตามความเป็น
จริง จะเป็นนามธรรมละเอียดล่อแคไหน คุณก็ต้องเห็น

เราเกิด ปัจจัตตัง เวทิตตัพโพ วิญญูหิ เองอย่างนี้จึงจะชื่อ
ว่าผู้บรรลุ มีสัมมาญาณ สัมมาวิมุตติ มีวิมุตติ เห็นวิมุตติ รู้
วิมุตติ เป็นญาณวิมุตติ ญาณทัสสนวิเศษ มีปัญญาวิมุตติ มี
ปัญญาเห็นวิมุตติ จึงจะเรียกว่า หลุดพ้น จึงจะเรียกว่า **เกิดอุกโต**
ภาควิมุตติ คุณหลุดพ้นแล้ว แต่คุณไม่รู้ไม่เห็น มีเจโตวิมุตติ แต่
คุณไม่มีญาณ ไม่รู้ตัววิมุตติของตัวเอง ว่ามันเป็นอย่างไร อากา
รอย่างไร ลักษณะอย่างไร ที่ไปรู้รูบนามนี้คือไปรู้สภาพอาการ
ลึงคะ นิमित อุเทศ แม้นามธรรม เป็นจิต เจตสิก เป็นปรมัตถ์
อย่างนี้ก็ตาม คุณไม่รู้ไม่เห็นของตนเอง ไม่ถือว่าคุณเป็นแล้ว จะ
เป็นโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามีก็ตาม หรืออรหันต์ ยิงอรหันต์
ก็ยิงแน่ชัดแหละ นี่เราจะต้องเป็นผู้ที่มีญาณแท้ ๆ จริง ๆ

เตวิชโซนี่สำคัญจริง ๆ นะ เราทำงานอยู่นี้ เราก็รำลึกไป
พร้อมได้ แต่ระวังงานจะเสีย ยิ่งทำงานกับเครื่องกล เดี่ยวถอะ
มือหาย แขนหาย ระวังนะ ระวังได้ในวาระที่ทำงานเบา ทำงานที่
ไม่ต้องเป็นภัยเป็นพิษมาก ถ้าจิตของคุณมีมุกุฏธาดู แหวไว
เร็ว ชำนาญ คุณทำงานอะไร ใช้จิตส่วนหนึ่งทำงานไป และแบ่ง
ส่วนหนึ่งระลึกได้ เราทำอะไรสองอย่างพร้อมกันได้ ด้วยญาณ
ของเราแก่กล้า ด้วยความคล่องแคล่วของมุกุฏธาดูนั่นเอง
แหวไว แล้วก็ปรับได้ ตัดได้ รู้เห็นได้ ชัดเจนได้

เพราะฉะนั้นก็จะเหมาะแก่การงาน ทำงานอะไรก็ได้
คล่องแคล่ว ไม่จำเป็นว่าต้องไปปฏิบัติธรรม ต้องไปนั่งนิ่งๆ ซ้ำๆ
เท่านั้น แสดงว่าไม่แหวไว ไม่มีมุกุฏธาดู ฌานที่มุกุฏธาดู
ยังไม่แคล่วคล่อง ยังไม่ชำนาญ ยังไม่เก่ง ผู้ที่ปฏิบัติฌานของ
พระพุทธเจ้าแล้ว มุกุฏธาดูจะแหวไว ชำนาญ จะเก่ง แล้วก็ปรับ
ตัด ฆ่ากิเลสไปในตัวพร้อมกับการงาน ในอริยาบถธรรมดา
ธรรมชาติ ในชีวิตประจำวัน เป็นสัมมาอาชีพตลอดเวลาเลย

พระอรหันต์มีชีวิตอยู่เพื่อผู้อื่น

พระพุทธเจ้าท่านเตือนว่า **บัดนี้เวลาล่วงไปๆๆ กายกรรม
วจีกรรม ที่ดีกว่านี้ยังมีอีก เรากำลังทำอะไรอยู่** นั่งอยู่เฉยๆ ครบ
ตายแล้วหรือ ยังไม่ตาย ทำอื่นได้ไหม มีกำลังไหม มีอุปสรรค
ใหม่ ไม่มีอุปสรรคอะไรเลย แต่ไม่ชวนชวายเป็นคนไม่มีบุญแล้ว

ถ้าเรามีความชวนชวาย มีจิตสำนึก เราก็จะทำวันเวลาทุก
เวลา ขณะทุกขณะ ให้เกิดกุศลไปเสมอๆๆๆ ใครทำถูกต้อง
ตามกุศลใดๆ แล้ว คนนั้นย่อมมีประโยชน์ตนประโยชน์ท่าน
ตลอดกาลนาน ตราบที่ยังไม่ปรินิพพาน มีกุศลอยู่ตลอดกาล
นาน พวกเราเข้าใจอย่างที่อาตมาพูดแล้วสังวร แล้วปฏิบัติ
ประพฤตอย่างที่ว่ามากล่าวนี้ ศึกษาปฏิบัติประพฤตแล้ว เราจะ
เสื่อมหรือ ไม่เสื่อมหรือ

**เขาบอกว่าเราสอนผิด เราทำธรรมวินัยให้วิปริต เราไม่
หวั่นไหวหรือ จริงไหม** ตามที่อธิบายมานี้ พระพุทธเจ้าตรัสไว้
จริงเหลือเกิน เราทำไม่ถึงเท่านั้น เพราะฉะนั้นต้องพากเพียร

อบรมฝึกฝนให้ถึงให้ดี พยายามให้จริง ถ้าเป็นอย่างนี้แล้วจะ
เจริญทั้งตนทั้งผู้อื่น มาพิสูจน์กันในสังคมของพวกเรา ทำให้
กิเลสดับได้จนเกิดเป็นพระอริยะ เป็นเทวดาถึงขั้นวิสุทธิเทพ
เป็นเทวดาบริสุทธิ์บริบูรณ์ เป็นพระอริยเจ้า เป็นพระอรหันต์

แม้ยังไม่ตาย คุณก็เป็นตัวร่างของพระอรหันต์อยู่ ยังมี
กาย มีวิญญาณ เป็นพระอรหันต์อยู่ ยังหายใจเข้าหายใจออก ก็
มีแต่กุศล จิตใจก็หมดทุกข์ หมดโศก หมดชั่ว จิตใจก็หมดสิ่ง
จะทำคามไม่ดีไม่งาม มีแต่จิตบริสุทธิ์สะอาด มีแต่กุศลเจตนา
คุณก็อาศัยจิตบริสุทธิ์นั้น จะเจตนาเมื่อไหร่ๆ ก็มีแต่กุศลเจตนา
ก็จะทำการงานอยู่ด้วยกุศลเจตนาเพื่อผู้อื่น จะเพื่อตนเองบ้างก็
เล็กน้อย ไม่มีอะไรมากเลยสำหรับตนเอง

อาตมาเองนี่นะ อาตมาก็มีทุกข์ เป็นทุกข์ธรรมดา เป็น
นิพัตถทุกข์ **นิพัตถทุกข์**ก็คือทุกข์ที่เกี่ยวข้องแก่ชีวิต เช่นว่า
ปวดอุจจาระ ปวดปัสสาวะ เรายังมีร่างกายรูปขันธ์ เราจะต้องมี
ทุกข์อันนี้อยู่ แม้พระพุทธเจ้าก็ต้องมีนิพัตถทุกข์อยู่ ทุกข์พวกนี้
อาตมาก็พึ่งตนเอง ไม่ต้องให้คนอื่นช่วยหรอกนะ อาตมาปลด
ทุกข์ของอาตมาได้ นิพัตถทุกข์อย่างนี้

เรายังมีร่าง มีกาย ยังมีกรรมกิริยาต่าง ๆ มันเป็นทุกซ์ที่เราเลี้ยงไม่ออกแล้ว แม้แต่เป็นพระอรหันต์ แม้แต่พระพุทธเจ้าก็เลี้ยงทุกซ์เหล่านี้ไม่ได้ อย่างนิพัตทุกซ์ เราจะบัสสวาระ เราจะอุจจาระ เราก็อำเพื่อตัวเอง ถ้าเราไม่ทำเอง ไม่อุจจาระ ไม่บัสสวาระ ก็แยกันพอดี เราก็อำเพื่อตัวเอง ทำเพื่อตัวเองมีใหม่ มีกินข้าว ที่อาตมาเคยพูดว่า**อาตมากินข้าวเพื่อผู้อื่น** ที่จริงก็เพื่อร่างกาย เพื่อกายชั้นนี้แหละ แล้วร่างกายชั้นนี้จะได้ตั้งอยู่ เราจะได้ทำงาน จะได้สร้างสรรค์กับคนต่าง ๆ กับโลก

สรุปแล้ว เป็นพระอรหันต์ หรือเป็นพระอริยะระดับใดก็แล้วแต่ ล้วนแล้วแต่จะเป็น**ผู้ที่อยู่เพื่อผู้อื่น** แม้จะบอกว่าเพื่อตนเอง กินข้าวให้ร่างกายชั้นนี้ อุจจาระ บัสสวาระ เพื่อให้ร่างกายชั้นนี้ มันตั้งอยู่อย่างดี มีการถ่ายเท มีการเอาเข้าอย่างสมดุลไปตามธรรมชาติ ไปตามธรรมดา แล้วเราก็จะมีร่างกายชั้นนี้ มีกรรมกิริยานี้ เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ผู้อื่น

พระอริยะของพระพุทธเจ้านี้ จะอยู่เพื่อที่จะมีคุณค่ามากมาย จะมีประโยชน์ที่ไหน ที่กรรม ที่การงาน มีการงานที่ดี และสุดท้ายจะอยู่กับกรรมการงานที่เหมาะสม **กัมมนิยะ**หรือ

กัมมัญญา จิตใจก็สะอาดหมดจด บริสุทธา ผ่องแผ้ว บริโยทาทา
 แว่วไว มุทุ และผ่องใส ปภัสสร่า ปรรณนาและพยายามสร้างสรรค์
 ให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่ก็ไม่ได้ติดยึด ปล่อยวางได้ มีอุเบกขา

ถ้าทำถูกทำตรง ตามที่พระพุทธเจ้าตรัสแล้ว และที่
 อาตมาเอามาสาธยายนี้ เอาไปฟังซ้ำฟังซากดูอีกทีหนึ่ง อาตมา
 พุดนี้ ยังจะพุดละเอียดกว่านี้อีก ยังจะเอามาซ้ำแะซ้ำซาก
 มากกว่านี้อีก มาประสบพบกันอีกเมื่อไหร่ๆ ไม่มีเรื่องอะไรมาก
 หรอก **มาฟังธรรมฟังเทศน์ มารับเนื้อหาสาระมาก ตั้งใจฟังยอม**
เกิดปัญญา ฟังแล้วก็เบิกบานในธรรม ฟังธรรมไม่มีเบื่อหน่าย
อย่างนี้แหละเจริญอยู่ตลอดกาลนาน

ผู้ที่จะเป็นพระอรหันต์และมั่นคงในมรรค ผล นิพพาน
 จะต้องเจริญในธรรมอยู่เสมอ อย่างที่กล่าวไว้ในพระไตรปิฎก
 ฉบับหลวง (ภาษาไทย) เล่มที่ ๑๒ ข้อ ๔๕๙-๔๗๘ พระพุทธเจ้า
 ทรงย้ำไว้ทุกข้อว่า อย่าคิดว่าสิ่งที่ปฏิบัติได้นั้นเพียงพอแล้ว และ
 จะได้ มรรค ผล นิพพาน อย่างยินดีด้วยกิจเพียงเท่านั้น **กิจที่ควร**
ทำให้งั้นขึ้นไปยังมีอยู่ การปฏิบัติให้เจริญขึ้นอยู่เสมอจะทำให้
ไม่เสื่อมไปจากมรรค ผล นิพพาน

อย่าคิดว่า

สิ่งที่ปฏิบัติได้นั้นเพียงพอแล้ว
และจะได้ มรรค ผล นิพพาน
อย่ายินดีด้วยกิจเพียงเท่านั้น
กิจที่ควรทำให้ยิ่งขึ้นไปยังมีอยู่
การปฏิบัติให้เจริญขึ้นอยู่เสมอ
จะทำให้ไม่เสื่อมไปจาก
มรรค ผล นิพพาน

ถ้าเรามีความขวนขวาย มีจิตสำนึก เราก็จะ
ทำวัน เวลา ทุกเวลา ขณะทุกขณะ ให้เกิด
กุศลไปเสมอๆๆๆ ใครทำถูกต้อง ตามกุศล
ใดๆ แล้ว คนนั้นย่อมมีประโยชน์ตน
ประโยชน์ท่าน ตลอดกาลนาน